

HÀ NỘI MỚI

NĂM THỨ 68
SỐ 13 (BỘ MỚI - 103)
THỨ BẢY 29-3-2025

CƠ QUAN CỦA THÀNH ỦY ĐẢNG CỘNG SẢN VIỆT NAM THÀNH PHỐ HÀ NỘI
TIẾNG NÓI CỦA ĐẢNG BỘ, CHÍNH QUYỀN VÀ NHÂN DÂN THỦ ĐÔ

Cuối tuần
Ấn phẩm của Báo **Hà Nội Mới**

HIỆN THỰC HÓA GIẤC MƠ XUẤT KHẨU ÂM NHẠC

XEM TRANG 2-3-4

MV "Bắc Blink" của ca sĩ Hòa Minzy đã lọt Top 1 MV "Best Debut" (MV ra mắt ấn tượng nhất), Top 1 "Song Best Debut" (Ca khúc ra mắt ấn tượng nhất)... chỉ sau một vài ngày ra mắt.

Một lòng
gìn giữ tinh hoa

TRANG 5

Một đời văn dành
trọn cho tuổi thơ

TRANG 7

Cần chế tài mạnh

TRANG 8

Nước mắt của mẹ

TRANG 11

"Đánh thức"
miền di sản Bắc Ninh

TRANG 14

Paramaribo -
một góc Nam Mỹ

TRANG 15

A NỘI
TẬP VĂN

Về ươm lại
màu xanh

TRANG 10

GÓC NHÌN VĂN HÓA

Xác định mục tiêu đúng đắn!

MAI LÂM

Tháng Thanh niên năm nay đã và đang diễn ra với hàng loạt hoạt động ý nghĩa, khẳng định vai trò quan trọng của thế hệ trẻ đối với vận mệnh, sự hưng thịnh của đất nước, dân tộc. Trong bài viết mang tiêu đề "Tương lai cho thế hệ vươn mình" mới đây, Tổng Bí thư Tô Lâm khẳng định: "Trong suốt tiến trình lịch sử dựng nước và giữ nước, thanh niên - thế hệ trẻ luôn giữ vị trí quan trọng, được ví như rường cột quyết

định sự hưng thịnh của dân tộc. Trong mọi thời kỳ cách mạng từ khi có Đảng lãnh đạo đến nay, thanh niên luôn là lực lượng tiên phong, đóng vai trò nòng cốt, từ đấu tranh giành độc lập, thống nhất đất nước đến công cuộc đổi mới và phát triển kinh tế - xã hội. Có thể nói lịch sử của Đảng ta từ khi ra đời đến nay luôn có dấu ấn, thể hiện rõ vai trò của các thế hệ thanh niên ưu tú, xuất sắc của dân tộc. Các đồng chí Tổng Bí thư đầu tiên, các

(Xem tiếp trang 4)

MỞ RA TRIỂN VỌNG CHO CÔNG NGHIỆP VĂN

HOÀNG BÌNH PHƯƠNG

Được đánh giá là thị trường giàu tiềm năng, những năm gần đây, nhạc Việt xuất hiện nhiều sản phẩm giải trí có chất lượng, không chỉ có ảnh hưởng trong nước mà còn vươn tầm ra thế giới. Giấc mơ xuất khẩu âm nhạc được nhen nhóm cách đây hơn 20 năm, giờ đây đã từng bước được hiện thực hóa với tư duy làm âm nhạc bài bản, chuyên nghiệp hơn, mở ra những triển vọng lớn cho phát triển công nghiệp văn hóa của Việt Nam.

Dấu ấn âm nhạc không biên giới

Mới đây, MV (video âm nhạc) “Bắc Blink” của ca sĩ Hòa Minzy ra mắt ngày 1-3 bất ngờ lọt Top 1 MV “Best Debut” (MV ra mắt ấn tượng nhất và Top 1 “Song Best Debut” (Ca khúc ra mắt ấn tượng nhất)... Trước đó, chỉ 1 ngày sau khi ra mắt, MV “Bắc Blink” đã nhanh chóng leo lên bảng xếp hạng thịnh hành YouTube; lọt Top 4 MV được xem nhiều nhất thế giới; lọt Top 18 Music Video Trending toàn cầu. Sản phẩm cũng có thứ hạng cao tại các bảng xếp hạng ở Nhật Bản, Hàn Quốc, Đài Loan, Singapore, Australia...

Lý giải về sự thành công bất ngờ của MV “Bắc Blink”, Ủy viên Thường trực Ủy ban Văn hóa, Giáo dục của Quốc hội Bùi Hoài Sơn cho biết, sản phẩm âm nhạc này gây ấn tượng nhờ giai điệu “bắt tai”, kết hợp nhiều chất liệu sáng tác, từ rap cho đến âm hưởng dân gian như xẩm, chèo, quan họ. Hình ảnh trong MV ấn tượng, được quay tại các địa điểm nổi tiếng tại Bắc Ninh... “Việc khai thác kho tàng văn hóa dân gian, những làn điệu truyền thống hợp lý trong một ca khúc hiện đại đã tạo nên sự chăm phá rất riêng. Điều này cho thấy, văn hóa truyền thống là nguồn cảm hứng bất tận để các nghệ sĩ có thể sáng tạo những sản phẩm mang hơi thở thời đại” - ông Bùi Hoài Sơn chia sẻ.

Không chỉ có MV “Bắc Blink” trở thành hiện tượng trên các bảng xếp hạng trong thời gian ngắn, ca khúc “Tái sinh” của nhạc sĩ Tăng Duy Tân do ca sĩ Tùng Dương giới thiệu vào tháng 11-2024 lập tức “làm mưa làm gió” trên mạng xã hội TikTok, Facebook, YouTube, Theards... và bất ngờ giành vị trí Top 1 Trending Music của YouTube ở thời điểm đó. Sức lan tỏa mạnh của ca khúc này không chỉ trong lãnh thổ Việt Nam mà còn tại Trung Quốc. Một số ca sĩ Trung Quốc đã viết lời Trung cho ca khúc này và hát trên nền tảng mạng xã hội. Trước đó, ca khúc “See tình” của ca sĩ Hoàng Thùy Linh không chỉ “dậy sóng” trong nước mà còn liên tục “gây bão” mạng xã hội quốc tế khi trở thành một trào lưu được đông đảo người

Một cảnh trong MV “See tình” của Hoàng Thùy Linh.

dùng cũng như các nghệ sĩ nổi tiếng trên thế giới hưởng ứng nhiệt tình.

Không chỉ có những sản phẩm âm nhạc đơn lẻ tạo xu hướng mới, gần đây, nhiều ca sĩ Việt thực hiện những sản phẩm âm nhạc lớn, các đêm nhạc riêng tại nước ngoài như một xu hướng tiếp cận khán giả kiều bào và quốc tế, góp phần giao lưu văn hóa và quảng bá hình ảnh nghệ sĩ Việt. Điển hình như trong năm 2024, ca sĩ Tuấn Hiệp thực hiện album đĩa than “Như gió heo may” phát hành trong nước và cộng đồng người Việt tại Mỹ. Công ty TKO Concert tổ chức đêm nhạc thường kỳ của các ca sĩ Việt Nam tại Nhật Bản, như đêm nhạc cho ca sĩ Văn Mai Hương tại nhà hát Hulic Hall vào ngày 20-4; đêm nhạc ca sĩ Ngô Kiến Huy với Fan Meeting in Tokyo vào ngày 15-6 và Bảng Kiều - Live in Tokyo ngày 27-9.

Hoạt động nghệ thuật ở nước ngoài nổi bật trong thời gian qua phải kể đến ca sĩ Hà Anh Tuấn với hai đêm nhạc được tổ chức tại Nhà hát Esplanade (Singapore) ngày 11 và 12-6-2024 với chủ đề “Sketch a Rose” - lấy cảm hứng từ vở kịch nổi tiếng “Tin ở hoa hồng” của Lưu Quang Vũ, thu hút hơn 3.200 khán giả. Chuỗi dự án âm nhạc của Hà Anh Tuấn tiếp tục được thực hiện tại Nhà hát Opera Sydney (Australia) vào ngày 29-9-2024 tạo tiếng vang khi thu hút hơn 2.600 khán giả. Mới đây nam ca sĩ tuyên bố sẽ mang concert “Sketch a Rose” đến Nhà hát Dolby

Theatre (Mỹ) - nơi tổ chức lễ trao giải Oscar hằng năm và quy tụ những gương mặt nổi tiếng hàng đầu thế giới vào tháng 10-2025. Hay ca sĩ Mỹ Tâm cũng mới công bố sẽ thực hiện liveshow “My Soul 1981” tại Mỹ vào tháng 12 năm nay. Đây là lần đầu tiên giọng ca gốc Đà Nẵng mang show ra nước ngoài. Chia sẻ về ý tưởng này, ca sĩ Mỹ Tâm cho biết, các đêm diễn của cô ở trong nước được nhiều khán giả từ nước ngoài về ủng hộ, vì thế cô muốn tổ chức đêm nhạc ở Mỹ để tri ân khán giả kiều bào.

Tạo sự bứt phá cho công nghiệp văn hóa

Không phải bây giờ việc đưa nhạc Việt vươn ra thế giới mới được thực hiện, cách đây hơn 20 năm, các nghệ sĩ Việt Nam đã ôm ấp giấc mơ xuất khẩu âm nhạc ra thế giới để quảng bá văn hóa, nghệ thuật nước nhà và tạo được thị trường riêng. Từ năm 2003, lần đầu tiên một sản phẩm âm nhạc của Việt Nam được xuất khẩu ra thị trường quốc tế là album “Hồng Hạnh - First Memorial Concert” với các ca khúc bất hủ của Nhật được thể hiện bằng tiếng Việt. Tiếp đó, album “Made in Vietnam”, “Chat với Mozart”, “Coming to America” xuất khẩu sang Nhật và Mỹ của ca sĩ Mỹ Linh. Sau đó, hàng loạt nghệ sĩ Việt tiếp

tục nối gót thực hiện giấc mơ đưa âm nhạc vượt biên giới, đó là Mỹ Tâm, Hồ Quỳnh Hương, Đan Trường, Lam Trường, Đức Tuấn... với các dự án tấn công thị trường băng đĩa Hàn Quốc, Trung Quốc, Thái Lan, Canada... Nghệ sĩ trẻ thế hệ mới sau này được xem là khá thành công ở thị trường nước ngoài phải kể đến Chi Pu, nổi lên nhờ tham gia chương trình “Chị đẹp đạp gió” tại Trung Quốc. Chi Pu là nghệ sĩ Việt hiếm hoi đang tạo dựng sự nghiệp riêng tại đất nước đông dân nhất thế giới, được tham gia nhiều chương trình giải trí cũng như các chương trình âm nhạc do các đài truyền hình lớn của Trung Quốc sản xuất.

Gần đây, với sự phát triển mạnh mẽ của nền tảng số, nhiều nhà sản xuất âm nhạc đã nỗ lực kết nối, quảng bá các sản phẩm âm nhạc Việt trên các nền tảng số như album “The Tales” của ba giọng ca Mai Khôi, Thùy Tiên, Lê Hiếu trên Amazon; nghệ sĩ saxophone Trần Mạnh Tuấn bán “Ru rừng”, “Hạ trắng”, “Body and soul”, “Drifting Blossoms Floating Clouds” trên eBay, CDBaby...

Là người đầu đầu với giấc mơ xuất khẩu nhạc Việt ra quốc tế, từng đưa chương trình “Đường xa vạn dặm” tới Nhật Bản vào năm 2004, nhạc sĩ Quốc Trung cho rằng, Việt Nam có nhiều giọng ca chất lượng không thua kém gì so với các ca sĩ hàng đầu của nhiều nước có kim

LỚN
HÓAXây dựng cộng đồng
làm nghệ thuật chuyên nghiệp

VŨ NGÂN thực hiện

Con đường hiện thực hóa giấc mơ xuất khẩu âm nhạc của Việt Nam chắc chắn còn là chặng đường dài với nhiều thách thức, đòi hỏi sự nỗ lực lớn của cộng đồng những người làm nghệ thuật. Làm thế nào để phát huy những tiềm năng đã khơi mở, đưa thị trường âm nhạc Việt Nam ra nước ngoài một cách chuyên nghiệp, bền vững để trở thành mũi nhọn cho phát triển công nghiệp văn hóa là bài toán không đơn giản nhưng không còn quá xa vời. Các chuyên gia, nhà sản xuất âm nhạc đã có những chia sẻ về vấn đề này.

Nhạc sĩ Lưu Quang Minh:

Kiến tạo giá trị âm nhạc mới từ truyền thống

Để phát triển thị trường âm nhạc chuyên nghiệp, có thể xuất khẩu các sản phẩm văn hóa, giải trí một cách thường xuyên hơn, tạo thành lực đẩy cho công nghiệp văn hóa, việc bắt nhịp với thời đại sẽ là thách thức lớn với các nghệ sĩ.

Thời gian qua các nghệ sĩ trẻ Việt Nam đã rất sáng tạo khi đưa vào các sản phẩm mới những giá trị truyền thống. Có nghệ sĩ xuất thân từ ca sĩ thính phòng nhưng lại chọn âm nhạc truyền thống để xây dựng thương hiệu, chẳng hạn như Vũ Thùy Linh với sản phẩm “Tơ đồng thánh thót” vẫn giữ lối hát nguyên gốc cổ của các loại hình như chèo, quan họ, xẩm, chầu văn trên nền nhạc giao hưởng. Cách làm này nhằm góp phần tôn vinh, quảng bá các loại hình di sản văn hóa phi vật thể của Việt Nam tới gần hơn với công chúng, đặc biệt là giới trẻ. Đồng thời, sản phẩm này sẽ dễ dàng biểu diễn ở nước ngoài để quảng bá cho văn hóa Việt Nam. Bên cạnh đó, có những nghệ sĩ thể hiện ca khúc với phong cách sáng tác nhạc hoàn toàn mới nhưng dựa trên chất liệu dân gian, giúp tăng tính nhận diện cho nhạc Việt như Hoàng Thùy Linh, Hòa

Minzy, Double2T (Bùi Xuân Trường), Soobin Hoàng Sơn... Các ca khúc của họ dù phối khí trên nền nhạc hiện đại nhưng người nghe vẫn định vị được âm nhạc Việt Nam dựa vào chất liệu âm nhạc dân gian được sử dụng kết hợp rất sáng tạo và khéo léo.

Từ thực tế cách làm của những nghệ sĩ trẻ thời gian qua có thể thấy, sự đổi mới tư duy trong sáng tác ca khúc đang tạo nên trào lưu âm nhạc quảng bá văn hóa Việt Nam rất hiệu quả, giúp nhạc Việt tạo được bản sắc và có sức lan tỏa rộng khắp trong nước và trên thị trường quốc tế. Tôi cho rằng, để nhạc Việt vươn ra thế giới, điều cốt lõi vẫn là giữ gìn bản sắc. Khi nghệ sĩ ý thức được những giá trị trường tồn của âm nhạc truyền thống, vận dụng và sáng tạo với một tinh thần của thời đại thì sẽ tạo nên những tác phẩm có sức ảnh hưởng và lan tỏa tốt.

Nhạc sĩ Dương Cẩm:

Tận dụng sức mạnh của công nghệ số

Để sản phẩm âm nhạc tiệm cận được thị trường quốc tế, chinh phục khán giả ở nước ngoài, cần phải nắm bắt được xu hướng, công nghệ làm nhạc của quốc tế.

Hiện nay, rất nhiều nghệ sĩ đã tận dụng công nghệ, phát triển con đường nghệ thuật trên nền tảng số hiệu quả. Xu hướng âm nhạc không biên giới thịnh hành là cơ hội để nhiều sản phẩm âm nhạc ra mắt với phiên bản số được xuất hiện trên các trang nghe nhạc quốc tế. Trên thế giới và tại Việt Nam, có không ít ca sĩ ra mắt sản phẩm trực tuyến trước khi xuất hiện chính thức trên sân khấu, như Thùy Chi, Bảo Thy, Giang Trang, Lan Phương, Kim, Sơn Ca... Không ít nghệ sĩ trẻ hiện nay thể hiện sự đa năng từ khả năng sản xuất, sáng tác lẫn biểu diễn và có những sản phẩm nhạc “gây sốt” trong thời gian ngắn phát hành online như Soobin Hoàng Sơn, Hieuthuhai... Họ

đã tận dụng công nghệ trong hoạt động sáng tạo nghệ thuật hiệu quả và thành công, tạo được thương hiệu cá nhân.

Nhìn lại những ca khúc Việt Nam đã tạo được sức hút với khán giả quốc tế như “See tình” của Hoàng Thùy Linh gây sốt ở các thị trường âm nhạc Trung Quốc, Thái Lan, Ấn Độ; bài hát “Vũ trụ có anh” của Phương Mỹ Chi được người Thái Lan yêu thích, chia sẻ rầm rộ..., có thể thấy công nghệ đã tạo được sự lan tỏa nhanh chóng giúp nghệ sĩ và tác phẩm thăng hoa hơn. Rất nhiều ca khúc được phối lại bằng nhiều phiên bản gần gũi hơn với phong cách âm nhạc của thị trường âm nhạc quốc tế, giúp cho các ca khúc Việt được biết đến nhiều hơn. Điều đó cho thấy, trong thời đại công nghệ số, mọi sáng tạo đều được mở rộng không biên giới thì nghệ sĩ cần nắm bắt công nghệ và những cơ hội từ công nghệ. Tuy nhiên, khi tham gia vào môi trường sáng tạo trong không gian số, nghệ sĩ cần quan tâm đến vấn đề bản quyền, tôn trọng sự sáng tạo của người khác và có những biện pháp để bảo vệ sản phẩm của mình.

Nhà phê bình âm nhạc Nguyễn Quang Long:

Nâng cao trình độ với xu hướng quốc tế hóa

Một trong những kỹ năng của nghệ sĩ để thu hút người hâm mộ là khả năng giao tiếp, kết nối với khán giả. Khi ra môi trường quốc tế, càng đòi hỏi nghệ sĩ phải sử dụng kỹ năng này một cách chuyên nghiệp. Tính chuyên nghiệp không chỉ thể hiện ở việc giao tiếp thông thường mà còn phải ở cả trình độ, kiến thức, tác phong làm việc.

Khi nhóm nhạc BlackPink sang Việt Nam, có thể thấy khả năng giao tiếp tiếng Anh của họ khá tốt. Họ cũng tìm hiểu rất kỹ văn hóa Việt Nam để có thể nói chuyện, giao lưu, làm hài lòng người hâm mộ Việt Nam bằng sự giao tiếp duyên dáng khi đưa hình ảnh nón lá lên sân khấu biểu diễn. Điều đó nói lên rằng, với những nghệ sĩ ở đẳng cấp quốc tế, ngoài sản phẩm âm nhạc chất lượng thì bản thân họ luôn phải không ngừng rèn luyện để có được sự tự tin, giao tiếp với khán giả của mình dù ở quốc gia nào...

Với nghệ sĩ Việt Nam, một trong những điểm yếu là khả năng giao tiếp ngoại ngữ chưa tốt. Đa số nghệ sĩ Việt biểu diễn ở nước ngoài là trong các chương trình giao lưu văn hóa, hoặc biểu diễn cho người Việt ở nước ngoài, chưa có show diễn mang tầm quốc

tế đúng nghĩa. Thực tế, Việt Nam không phải là thị trường hát tiếng Anh vì thế có không ít chương trình biểu diễn hướng tới đối tượng khách nước ngoài, các đơn vị tổ chức trong nước lại mời các ca sĩ đến từ Philippines, Indonesia, Singapore... sang biểu diễn. Đó là điều khá đáng tiếc!

Tuy nhiên, chúng ta đang có những lứa nghệ sĩ trẻ tài năng thì việc hướng tới tạo được một thị trường âm nhạc có thể xuất khẩu được ra quốc tế là có tính khả thi, trước hết là với thị trường trong khu vực châu Á. Để hiện thực hóa giấc mơ xuất khẩu âm nhạc, ngoài việc trau dồi kỹ năng giao tiếp, thông thạo ngoại ngữ, các nghệ sĩ và ê kíp của mình cần xây dựng tác phong làm việc chuyên nghiệp, cởi mở và sẵn sàng hợp tác. Để vươn mình ra thế giới thì bản thân mỗi người cần phải học cách hoàn thiện bản thân, đáp ứng được các tiêu chí làm việc khắt khe ở thị trường giải trí quốc tế. ■

ngạch xuất khẩu âm nhạc lớn trong khu vực như Hàn Quốc, Trung Quốc, Philippines... Còn theo nhạc sĩ Lưu Quang Minh, thị trường âm nhạc Việt Nam có rất nhiều nguyên liệu hấp dẫn với khán giả quốc tế, chẳng hạn như chất liệu âm nhạc dân gian đa dạng.

Được nhận diện có nhiều tài nguyên âm nhạc có thể tạo nên thị trường rộng lớn vươn ra thế giới nhưng theo các chuyên gia âm nhạc, dù Việt Nam đã có không ít sản phẩm âm nhạc, có nghệ sĩ tham gia biểu diễn tại các thị trường nước ngoài nhưng vẫn không có nhiều sản phẩm tạo được sức ảnh hưởng lớn. Đa số những chương trình biểu diễn ở nước ngoài mang màu sắc quảng bá văn hóa, du lịch trong hoạt động ngoại giao; hoặc các sản phẩm âm nhạc mới dừng ở việc phục vụ cộng đồng người Việt ở nước ngoài.

Theo ông Nguyễn Phương Đông (Hot Panda Media - đơn vị đưa những sản phẩm của ca sĩ Việt ra thị trường nước ngoài), thực tế một số bài hát Việt Nam nổi ở thế giới nhưng nghệ sĩ Việt sau bài hát đó không bật lên được. “Vấn đề không chỉ nằm ở một bài hát mà là việc nghệ sĩ phải tạo dựng được hình ảnh, thương hiệu và những sản phẩm âm nhạc chất lượng có tính bền vững để người nghe nhạc theo dõi các hoạt động của nghệ sĩ đó. Ngoài ra, một trong những hạn chế của nghệ sĩ Việt đó là rào cản về ngôn ngữ và thiếu một đội ngũ có tác phong làm việc bài bản, chuyên nghiệp để xây dựng chiến lược lâu dài” - ông Nguyễn Phương Đông chia sẻ. Còn theo nhạc sĩ Nguyễn Quốc Trung, quan trọng nhất của nghệ sĩ khi ra môi trường quốc tế là phải có sản phẩm chất lượng đáp ứng thị hiếu công chúng quốc tế, cá tính âm nhạc rõ nét, mang được thương hiệu riêng.

Với sự vận động không ngừng của cuộc sống, cuộc Cách mạng công nghiệp 4.0 đang tác động mạnh mẽ đến đời sống trong đó có hoạt động văn hóa, giải trí. Thị trường nhạc Việt đang đứng trước nhiều thời cơ và thách thức lớn để bắt kịp với xu thế chung cũng như tìm lối đi bền vững để tiếp cận với thị trường quốc tế. Nếu biết tận dụng lợi thế đang có, khai thác tốt tài nguyên âm nhạc dân tộc giàu bản sắc, hình thành cộng đồng nghệ sĩ năng động, sáng tạo, Việt Nam có thể hiện thực hóa giấc mơ xuất khẩu âm nhạc một cách thường xuyên và bền vững. ■

NHẠC BRAZIL:

Sáng tạo để chinh phục thế giới

NHẬT QUANG

Baile Funk: Từ âm thanh khu ổ chuột đến biểu tượng âm nhạc

Baile Funk ra đời vào những năm 1980 tại các khu ổ chuột của Rio de Janeiro, nơi mà cuộc sống của người dân bị bao trùm bởi khó khăn kinh tế, bất bình đẳng xã hội và bạo lực. Trong bối cảnh đó, âm nhạc trở thành tiếng nói của cộng đồng, là hình thức giải trí và cũng là cách để thể hiện bản sắc văn hóa độc đáo. Những âm thanh điện tử mạnh mẽ, nhịp điệu dồn dập, cùng những giai điệu lặp đi lặp lại đã tạo nên âm thanh đặc biệt, mang đậm tính chất “sống còn”, phản xạ thực trạng của đời sống trong các khu ổ chuột.

Nhạc Baile Funk ban đầu không được công nhận rộng rãi từ tầng lớp trung lưu, thậm chí đôi khi được xem là biểu hiện của bạo lực và tội phạm do liên kết với bối cảnh xã hội khó khăn. Tuy nhiên, chính những đặc điểm thô sơ, chân thật đó đã tạo nên sức hút riêng biệt. Qua thời gian, nhạc Baile Funk trở nên đa dạng hơn khi kết hợp với các dòng nhạc khác như Miami Bass, freestyle, electro..., giúp nó dễ dàng được chấp nhận ở nhiều tầng lớp xã hội.

Điểm mạnh của Baile Funk nằm ở khả năng kết hợp độc đáo giữa âm thanh điện tử với các yếu tố văn hóa đường phố của Brazil, tạo nên những đặc trưng riêng. Các bản nhạc thường sử dụng tiếng bass 808 mạnh mẽ, kết hợp với tiếng trống điện tử tạo nên một nền nhạc đập mạnh, đủ sức cuốn hút khán giả. Đây cũng là yếu tố giúp Baile Funk trở nên “nóng” trên các nền tảng trực

Bốn thập kỷ sau khi ra đời từ những khu ổ chuột ở Rio de Janeiro, nhạc điện tử Baile Funk (hay còn gọi là Funk Carioca) đã có bước phát triển dài và trải qua nhiều biến đổi để trở thành hiện tượng âm nhạc toàn cầu. Baile Funk được coi như biểu tượng của sự đổi mới trong âm nhạc Brazil, đưa âm nhạc nước này chinh phục thế giới.

Nghệ sĩ trẻ người Brazil Anitta nằm trong danh sách 50 nhạc sĩ được trao nhiều giải thưởng nhất thế giới mọi thời đại với dòng nhạc Baile Funk.

tuyến như TikTok. Lời bài hát đậm chất đường phố, mặc dù không phải lúc nào lời bài hát cũng rõ ràng về ngữ nghĩa, nhưng sự lặp đi lặp lại và phong cách trình bày mạnh mẽ đã góp phần truyền tải thông điệp về niềm vui, nỗi buồn, và những khó khăn trong cuộc sống hằng ngày. Baile Funk đã không ngừng tiếp nhận và hòa nhập các yếu tố từ âm nhạc quốc tế, từ hip-hop cho đến EDM, giúp nó không chỉ tồn tại trong bối cảnh địa phương mà còn phù hợp với thị hiếu toàn cầu. Những yếu tố này không chỉ làm cho Baile Funk trở nên đặc sắc mà còn tạo ra tiền đề cho việc quốc tế hóa trong bối cảnh văn hóa số hiện nay.

Trong những năm gần đây, sự phát triển của công nghệ và nền tảng trực tuyến như TikTok,

Spotify đã tạo ra một cuộc cách mạng về cách thức tiếp cận âm nhạc. Các bản nhạc Baile Funk chóng lan truyền, trở thành xu hướng của giới trẻ không chỉ ở Brazil mà còn ở khắp mọi nơi trên thế giới, đưa tên tuổi của nhiều nghệ sĩ Brazil vượt ra ngoài lãnh thổ. Có thể kể đến một vài cái tên như DJ Marlboro, MC Kevinho, MC Fioti, DJ Rennan da Penha, DJ Anitta... Trong đó, Anitta là một trong những ca sĩ Brazil đạt được nhiều giải thưởng và đề cử nhất trên thế giới, với hơn 760 đề cử và giành được hơn 300 giải thưởng. Trong số đó có đề cử cho các giải thưởng âm nhạc lớn nhất như Giải Grammy, Giải Grammy Latin, Giải thưởng âm nhạc Brazil, Giải thưởng âm nhạc Mỹ... Bên cạnh đó, các nghệ sĩ quốc

tế nổi tiếng như Cardi B và Travis Scott cũng đưa những yếu tố của Baile Funk vào trong các tác phẩm của họ, tạo nên các bản hit đình đám giúp quảng bá văn hóa Brazil ra toàn cầu. Thể loại này tiếp tục phát triển thành biến thể “phonk”, một phong cách điện tử hiện đại được ưa chuộng trên các nền tảng như TikTok và Spotify, thu hút hàng triệu lượt thích nghe và theo dõi.

Đóng góp lớn vào công nghiệp âm nhạc Brazil

Không chỉ dừng lại ở việc tạo ra cơn sốt trực tuyến, Baile Funk còn đóng góp vào việc nâng cao vị trí của âm nhạc Brazil trên thị trường quốc tế. Dù trước đây, âm nhạc Brazil chủ yếu gắn liền với Samba, Bossa Nova hay MPB, nhưng hiện nay, nhờ sự tỏa sáng của Baile Funk và các dòng nhạc liên quan như phonk, Brazil đã có thể xác định được vị trí của mình trong ngành công nghiệp âm nhạc hiện đại.

Các lễ hội âm nhạc quốc tế, từ các buổi biểu diễn trực tuyến cho đến các sự kiện trực tiếp tại các thành phố lớn như New York, London, hay Tokyo, đều ghi nhận sự có mặt của Baile Funk. Sự hiện diện của các nghệ sĩ Brazil tại sự kiện này không chỉ giúp họ quảng bá âm nhạc của mình mà còn là cầu nối để những người hâm mộ toàn cầu hiểu hơn về văn hóa và con người Brazil.

Hơn nữa, thành công của Baile Funk đã thu hút sự đầu tư của các công ty âm nhạc quốc tế. Các tập đoàn như Believe, ByteDance, Warner Music Group và UnitedMasters đã mở rộng hoạt động tại Brazil, ký kết hợp đồng với các nghệ sĩ địa phương. Điều này cũng đóng góp đáng kể vào ngành công nghiệp âm nhạc đang phát triển mạnh mẽ của Brazil. Theo báo cáo của công ty chuyên nghiên cứu về lĩnh vực giải trí kỹ thuật số toàn cầu MIDiA, doanh thu thị trường âm nhạc Brazil đã đạt 641 triệu USD vào năm 2023, tăng 18,7% so với năm trước - con số vượt xa mức tăng trưởng toàn cầu 9,8%. Brazil hiện đang trong top 10 thị trường âm nhạc hàng đầu thế giới. Dự kiến doanh thu này sẽ vượt mức 1 tỷ USD vào năm 2031, tăng 74% so với năm 2024, chứng minh sức sống mạnh mẽ và tiềm năng phát triển của ngành công nghiệp âm nhạc nước này.

Có thể nói Baile Funk, với nhịp điệu mạnh mẽ và phong cách âm nhạc độc đáo đang trở thành biểu tượng của sự đổi mới, của niềm đam mê và sức sống của văn hóa Brazil. Sự lan tỏa của thể loại này trên nền tảng trực tuyến và trong các lễ hội quốc tế đã giúp quảng bá âm nhạc Brazil ra toàn cầu, mở ra những cơ hội mới cho các nghệ sĩ trẻ và củng cố vị trí của Brazil trong ngành công nghiệp âm nhạc thế giới. Sự thành công của Baile Funk cũng là minh chứng cho thấy vai trò của bản sắc trong việc tạo ra tiếng nói mạnh mẽ trên bản đồ âm nhạc thế giới của một quốc gia, nhất là trong môi trường số hiện nay. ■

Xác định mục tiêu đúng đắn!

(Tiếp theo trang 1)

nhà lãnh đạo tài ba của Đảng, các trí thức lớn của Việt Nam đều đã giữ các cương vị trọng trách ngay từ khi còn đang tuổi thanh niên”. Tổng Bí thư nhấn mạnh: “Trong giai đoạn mới hiện nay, vai trò của lực lượng thanh niên càng trở nên quan trọng. Thanh niên là trụ cột để đưa đất nước vững bước vào kỷ nguyên mới, là nguồn lực chủ yếu để xây dựng và phát triển lực lượng sản xuất mới, đồng thời là đội ngũ tiên phong tham gia các lĩnh vực mới”.

Đó là niềm tự hào nhưng cũng là trách nhiệm rất lớn đặt lên vai thế hệ trẻ, tương lai của đất nước, nhằm đưa dân tộc vươn mình trong bối cảnh tình hình thế giới đang có những biến đổi phức tạp, khôn lường. Trong thế giới đó,

nếu không có tri tuệ, trình độ công nghệ, khoa học kỹ thuật sẽ không thể tiếp cận, theo kịp sự phát triển của thế giới, làm chủ sự phát triển kinh tế - xã hội đất nước. Đây cũng chính là tiền đề quan trọng để khẳng định, đưa bản sắc văn hóa dân tộc bay cao, vươn xa, “hòa nhập mà không hòa tan” trong thế giới đa sắc, đa dạng. Có một điều phải khẳng định là từ khi Đổi mới, rồi hội nhập quốc tế, dù đất nước vẫn gặp nhiều khó khăn, nhưng các thế hệ trẻ đã tiếp nối truyền thống cha ông, ghi dấu ấn trên trường quốc tế. Học sinh Việt Nam luôn giành thứ hạng cao trong các kỳ thi Olympic quốc tế. Hàng loạt sáng kiến, sáng tạo cũng được các bạn trẻ đưa ra nhằm nâng cao năng suất lao động, bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa,

di sản dân tộc... Và những người tạo nên thành tích đáng tự hào đó thường rất âm thầm, lặng lẽ, cho đến khi được cộng đồng nhắc đến, tôn vinh. Họ đã xác định được con đường đúng đắn và có nghị lực, ý chí phấn đấu, học hỏi không ngừng để đạt thành tựu, tiếng vang không chỉ cho bản thân mà còn cho đất nước.

Thế nhưng, nhìn đi cũng phải nhìn lại, không khó để thấy, hiện một bộ phận không nhỏ giới trẻ đang bị mất phương hướng hoặc sa vào những mặt trái mà hội nhập quốc tế, công nghệ số mang lại. Nhẹ thì bị cuốn theo các trend lệch lạc, khoe mẽ trên mạng xã hội ảo mà vi phạm các quy định của pháp luật, tiêu chuẩn cộng đồng hay sa vào lối sống buông thả... thay vì dành thời gian cho học tập, lao động tạo ra những sản phẩm hữu ích cho xã hội. Nghiêm trọng

hơn là vì tiền sẵn sàng bất chấp đạo lý, tham gia quảng cáo, bán những sản phẩm không bảo đảm chất lượng, thậm chí lừa đảo, tổ chức lừa đảo... Hàng loạt vụ việc liên tục bị phát hiện và xử lý gần đây là minh chứng rõ nét. Điều đáng tiếc là không ít “người trẻ mới nổi” cũng liên quan để rồi “mua danh ba vạn, bán danh ba đồng”. Đây chính là bài học, hồi chuông cảnh báo cho các bạn trẻ. Sẽ không có thành tựu nào đến dễ dàng, và cũng không có thành tích gì là vĩnh viễn. Những thứ nhanh đến cũng sẽ nhanh đi. Con đường đời vốn đã nhiều ghập ghềnh, lại thêm những “cạm bẫy” của Cách mạng công nghệ 4.0 hiện nay, thế hệ trẻ càng phải xác định rõ mục tiêu đúng đắn, tích cực học tập, rèn luyện để có hành trang vững chắc tiến bước vào giai đoạn phát triển mới của đất nước, dân tộc.

MAI LÂM

NGHỆ NHÂN NHÂN DÂN MAI HẠNH:

Một lòng gìn giữ tinh hoa

TRÀ GIANG

Người “canh giữ mùa xuân”

Nhắc đến NNND Mai Hạnh, người ta đã dành cho bà những danh xưng khá mỹ miều như “nữ hoàng hoa lụa Hà thành”, “người thổi hồn cho hoa lụa”, “bậc thầy nghệ thủ công truyền thống”... Bàn tay tài hoa của bà đã khiến nghề làm hoa lụa truyền thống trở nên thăng hoa, có sức lan tỏa mạnh mẽ. Tham gia một buổi học làm hoa với bà là không chỉ được chia sẻ bí quyết đơn giản để tạo ra những bông hoa xinh tươi, có hồn, mà còn được hòa vào câu chuyện về hành trình đến với nghệ thuật và nuôi dưỡng đam mê suốt 60 năm qua của người con gái Hà thành.

NNND Mai Hạnh sinh năm 1951 trong một gia đình có truyền thống nghệ thuật - bà là con gái út của nghệ nhân Đông Dương Đoàn Thị Thái, người đã truyền cảm hứng và truyền nghề làm hoa lụa cho bà. Nghệ nhân Mai Hạnh kể, khi còn nhỏ bà rất nghịch và không nghĩ sau này sẽ nối nghiệp mẹ, nhưng sau một lần bị gãy chân phải ở nhà, bà đã được mẹ dạy cách làm hoa lụa, từ đó say mê lúc nào không hay. Bà chia sẻ: “Từ nhỏ tôi đã được mẹ dạy cách cắt, tỉa, uốn từng cánh hoa. Những điều đó không chỉ là kỹ thuật mà còn là cách truyền tải tâm hồn của người làm hoa vào từng tác phẩm”. Bà cũng là người con duy nhất trong số 9 người con của nghệ nhân Đoàn Thị Thái kế nghiệp việc làm hoa của mẹ và bắt đầu làm nghề từ khi 14 tuổi.

Nhờ năng khiếu đặc biệt, các tác phẩm của bà nhanh chóng được công chúng đón nhận. Năm 1979, khi mới 28 tuổi, bà đã giành được Huy chương Vàng trong cuộc trưng bày hàng thủ công mỹ nghệ toàn quốc với tác phẩm hoa dâm bụt bằng lụa. Những loại hoa truyền thống của Việt Nam như hoa sen, thược dược... cũng là những loại hoa bà yêu thích và dày công sáng tạo. Với bà, mỗi bông hoa là một tác phẩm nghệ thuật nên không được phép lặp lại. Khi ngắm hoa bà làm, người xem như được chiêm ngưỡng sản phẩm của tạo hóa, mỗi cánh hoa, đài hoa, nhụy hoa, lá hoa... đều có một dáng vẻ riêng dù cũng là sản phẩm từ bàn tay ấy, với những nguyên liệu ấy. Có những bông hoa, để đạt được màu sắc như thật, bà phải pha màu, vẽ tay lên từng cánh hoa. Chính vì vậy, nếu chỉ nhìn qua, thật khó nhận ra đó là những bông hoa lụa. Nghệ nhân Mai

Tôi khá bất ngờ khi gặp lại Nghệ nhân Nhân dân (NNND) Mai Hạnh trong buổi workshop làm hoa lụa dành cho các bé gái nhân dịp 8-3 vừa qua. Ở tuổi ngoài 70 mà nom bà vẫn tràn đầy năng lượng. Đặc biệt, niềm đam mê hoa lụa luôn hiện diện qua từng đường cắt tỉa tỉ mỉ, khéo léo và qua những câu chuyện dí dỏm, duyên dáng của một người phụ nữ Hà Nội tài hoa.

Hạnh kể, có lần, một du khách còn lấy nước tưới cho chậu hoa bà làm vì nghĩ đó là... hoa thật. Nhiều tác phẩm hoa sen, hoa lay ơn... của bà đã được sưu tầm, trưng bày tại nhiều cơ quan văn hóa, ngoại giao và ở các bộ sưu tập tư nhân trong và ngoài nước.

Bà được phong tặng danh hiệu nghệ nhân từ khi mới 31 tuổi. Năm 2010 bà được phong Nghệ nhân Ưu tú và năm 2016, bà được trao tặng danh hiệu NNND - là nữ NNND trẻ nhất khi đó. Đối với bà, đây là vinh dự cao quý, là sự ghi nhận của Nhà nước đối với những cống hiến xuất sắc trong việc bảo tồn và phát triển nghệ thuật làm hoa lụa. Nhiều sản phẩm của bà đã được tôn vinh qua các huy chương vàng, danh hiệu “Bàn tay vàng Đông Dương”, “Báu vật nhân văn sống châu Á”... cùng các giấy chứng nhận khác, cho thấy tài năng và sự sáng tạo độc đáo trong nghề.

Mong muốn lan tỏa nghệ truyền thống

Được tham dự buổi workshop làm hoa lụa dành cho các bé gái tại Trung tâm Nghệ thuật Smoo Art (phường Vĩnh

Tuy, quận Hai Bà Trưng) nhân dịp 8-3 vừa qua, mới thấy NNND Mai Hạnh vô cùng tâm huyết trong việc truyền thụ tình yêu và kỹ thuật làm hoa lụa, hoa giấy đến với lớp trẻ. Tình yêu hoa lụa của bà không chỉ thể hiện ở lời nói, ở những tác phẩm được xử lý khéo léo chần chu, mà còn ở thần thái, ở cách bà uốn và cắm hoa như múa, trân trọng từng cánh hoa. “Nói về hoa lụa mình rất đam mê, đến giờ gần 80 tuổi nhưng nhìn bông hoa vẫn say đắm lắm cho nên mình vẫn tiếp tục làm hoa và vui nhất là được đến để dạy cho những bạn nhỏ như này”, bà vừa nói vừa chỉ bảo các bé cách gấp giấy, cắt từng cánh hoa để có thể tự tay làm những bó hoa giấy xinh xinh làm quà tặng dịp 8-3.

Bàn tay khéo léo, cắt hoa như múa, bà vừa làm vừa tươi cười hướng dẫn và kể cho chúng tôi nghe câu chuyện về cuộc đời làm hoa của mình, cách để thổi hồn cho những bông hoa giả trở nên sinh động như hoa thật. “Hoa phải có bông chưa nở, bông như sắp tàn, có lá non, lá già... có như vậy mới sinh động” - bà vừa nói vừa uốn những cành hoa sen để cắm lên

binh. Mái tóc bạc trắng cắt ngắn điểm những sợi light khiến bà trẻ trung, hiện đại và đầy năng lượng. Nụ cười đôn hậu toát lên một vẻ đẹp rất Hà Nội của người phụ nữ phố cổ.

Bà đã từng được mời biểu diễn, giảng dạy và truyền đạt kinh nghiệm tại nhiều quốc gia như Hàn Quốc, Nhật Bản, Ấn Độ, Singapore, Pháp và Mông Cổ. Những chuyến lưu diễn này không chỉ giúp quảng bá nghệ thuật hoa lụa truyền thống của Việt Nam ra thế giới mà còn giúp bà học hỏi, sáng tạo ra nhiều mẫu hoa mới mang đậm văn hóa dân tộc. Hằng ngày, bà vẫn dành thời gian đến cửa hàng nhỏ ở số 5 phố Chả Cá (Hoàn Kiếm) làm hoa cũng như trò chuyện với những người yêu thích nghệ thuật làm hoa lụa, hoa giấy. Đây không chỉ là nơi trưng bày sản phẩm mà còn là không gian lưu giữ những câu chuyện, kỷ niệm và niềm đam mê của một đời làm hoa.

Đau đầu với nghề hoa lụa

Bên cạnh việc sáng tạo ra những sản phẩm độc đáo, nghệ nhân Mai Hạnh còn dành thời gian giảng dạy nghề cho thế hệ

trẻ và hỗ trợ đào tạo nghề, tạo công ăn việc làm cho người có hoàn cảnh khó khăn, góp phần duy trì và phát triển nghề truyền thống.

Tuy nhiên, khi nói về tương lai của nghề làm hoa lụa, bà không khỏi trăn trở. “Đáng buồn là hiện nay hoa lụa Trung Quốc đang lấn át thị trường. Có khi là hoa trong nước làm nhưng nguyên liệu, máy móc của Trung Quốc, làm hoàn toàn bằng máy móc thì nghề thủ công khó mà cạnh tranh được. Mình làm từ sáng đến tối mới xong một bông hoa, như hoa sen Quan Âm phải 2 ngày mới xong 1 bông. Làm sáng tạo phải khác làm hàng loạt, công nghiệp nhưng lại rất khó cạnh tranh. Các nghệ nhân khác cũng vậy. Có người hỏi tôi: Bà ơi phải làm thế nào? Biết làm thế nào, ở tuổi này, tôi chỉ phấn đấu với bàn tay nghệ thuật của mình để cho công chúng biết được tác phẩm của người nghệ nhân dày công thực hiện khác như thế nào, để ai biết thì họ trân trọng, trân trọng chứ không còn nghĩ đến chuyện kinh tế nữa”, giọng bà chùng hẫng xuống.

Từng nhiều dịp được sang biểu diễn, giảng dạy và truyền đạt kinh nghiệm tại Nhật, nghệ nhân Mai Hạnh cho rằng Nhật Bản có những chính sách rất đáng học tập để bảo tồn nghệ thuật truyền thống. “Các nghệ nhân ở Nhật không chỉ được tôn vinh về tinh thần mà còn được đảm bảo về đời sống, chỉ cần được phong nghệ nhân thôi là yên tâm có đời sống dư dả, nhưng mình thì không. Người tiêu dùng của mình cũng biết hàng thủ công có giá trị hơn nhưng nói đến giá tiền người ta cũng hơi ngại. Cũng có nhiều người yêu nghề, muốn theo tôi học nghề nhưng để học cũng phải cho người ta niềm tin rồi sự nghiệp sẽ như thế nào?” - bà Mai Hạnh chia sẻ.

Nghệ thuật hoa lụa của NNND Mai Hạnh không chỉ đơn thuần là làm nghề mà còn là sợi dây liên kết giữa quá khứ và hiện tại, giữa truyền thống và hiện đại. Bà cũng đang ấp ủ ý tưởng làm những sản phẩm nhỏ để bán cho du khách, đặc biệt là người nước ngoài khi đến với Thủ đô làm kỷ niệm. Bà hy vọng sắp tới sẽ có thêm những học trò yêu nghệ thuật làm hoa lụa để bà được truyền thụ lại hết những tinh hoa trong nghề, để giữ gìn một nghề truyền thống tinh tế của người Hà Nội. ■

Không gian hồ Gươm xưa và nay

NGUYỄN NGỌC TIẾN

Khu vực quanh hồ Gươm - trung tâm của Thủ đô Hà Nội là nơi vui chơi, không gian công cộng, nơi tổ chức các sự kiện văn hóa, giải trí... tính đến nay đã là 132 năm.

Thời Lý - Trần, hồ Gươm nằm ở phía bắc của hồ Lục Thủy. Hồ nằm ngoài đê, trải dài đến tận đầu phố Lò Đúc. Đê cùng lũy bao quanh kinh thành Thăng Long, bắt đầu từ Hàng Than qua Hàng Đường, Hàng Ngang, Hàng Đào, Hàng Trống, Lê Thái Tổ ngày nay... Dấu vết đê hiện vẫn còn. Phố Báo Khánh chính là dốc từ đê xuống hồ. Ở phía đông là bãi, nhưng thời Trần có ngôi chùa Phở Giác. Khoảng nửa cuối thế kỷ XVIII, xuất hiện một ngôi đền nhỏ thờ ba vị tổ huấn luyện voi chiến.

Thời Lê Trung hưng, con đê mới hình thành tương ứng từ Hàng Đậu qua Nguyễn Hữu Huân, Lý Thái Tổ đến đầu phố Trần Hưng Đạo nên hồ Lục Thủy nằm trong đê. Chúa Trịnh Giang cho xây phủ ở phía tây nam hồ Lục Thủy (tương ứng khu vực đầu phố Quang Trung) lại đắp con đường từ phủ sang phía đông hồ nên hồ Lục Thủy bị chia thành hai. Phía trên gọi là Tả Vọng (sau là hồ Gươm). Phía dưới gọi là Hữu Vọng (tên khác là hồ Thủy Quân). Chúa Trịnh Giang cũng cho xây cung Khánh Thụy trên đảo Ngọc (nay là đền Ngọc Sơn), lại cho xây Tả Vọng đình thấp nhỏ trên gò Rùa (nay là vị trí tháp Rùa) làm nơi giải trí, câu cá và tiệc tùng.

Hồ Gươm nhìn từ trên cao.

Ảnh: Linh Tâm

Lúc này, quanh hồ Gươm hình thành thôn nhỏ. Đến thời nhà Nguyễn, vua lại cho đắp đê mới ở vị trí như ngày nay. Quanh hồ Gươm được bao bọc bởi các làng. Năm 1846, chùa Báo Ân được xây dựng ở phía đông (vị trí Bưu điện Hà Nội ngày nay). Năm 1865, danh nho Nguyễn Văn Siêu đã hưng công cải tạo ngôi chùa cũ đổ nát, xây đài Nghiên, tháp Bút - biểu trưng cho Thăng Long đất học. Tháp cao 28 thước ta theo quy chuẩn đo lường ban hành dưới triều vua Minh Mạng. Nếu quy đổi ra đơn vị đo lường phương Tây thì tháp Bút cao hơn 10m và trở thành điểm cao nhất quanh khu vực này. Trong cuốn "Một chiến dịch ở Bắc Kỳ", bác sĩ Hocquard đi theo đoàn quân viễn chinh, tác giả cuốn sách đã mô tả, năm 1883, dân các làng đông đúc ở sát mé hồ. Họ "tắm, rửa rau, vo gạo ở

hồ". Các làng nối với nhau bằng con đường đất nhỏ hẹp.

Năm 1888, Hà Nội trở thành thành phố nhượng địa của Pháp. Chính quyền đã lập kế hoạch cải tạo khu phố cổ, xây phố mới ở phía đông và nam hồ Gươm theo kiểu đô thị phương Tây. Để xây tòa Đốc lý (nay là Ủy ban nhân dân Thành phố), họ đã di dời chùa Phở Giác xuống phố Ngô Sĩ Liên, phá chùa Báo Ân và xây Bưu điện. Song song với xây dựng các cơ quan hành chính, chính quyền đã di dời nhà dân xung quanh hồ để làm đường; phá đình làng Phúc Tô xây trụ sở cảnh sát (sau này là trụ sở Công an quận Hoàn Kiếm, nay là Công an Thành phố Hà Nội - trụ sở Hoàn Kiếm).

Con đường được khánh thành vào Tết năm 1893. Hôm khánh thành, chính quyền tổ chức nhiều trò chơi dân gian.

Trên bờ có đấu vật, bịt mắt đập niêu, leo cột mỡ. Dưới hồ là đua thuyền thúng, bắt vịt. Giữa Bưu điện và tòa nhà Đốc lý, chính quyền xây vườn hoa, ban đầu gọi là "vườn hoa Bốn tòa" (nay là vườn hoa Lý Thái Tổ). Trong vườn hoa, vào năm 1893, họ xây nhà Bát giác cho du khách nghỉ chân. Vào tối thứ bảy, đội kèn binh Pháp thường chơi nhạc ở đây nên còn gọi là "Nhà kèn".

Có thể coi mốc khánh thành đường quanh hồ Gươm - năm 1893 là năm hình thành nơi vui chơi giải trí đầu tiên của Hà Nội. Năm 1895, khi khánh thành Nhà máy đèn Bờ Hồ (nay là Tổng Công ty Điện lực thành phố Hà Nội, 69 phố Đinh Tiên Hoàng), chính quyền đã thay cột đèn thấp dầu bằng đèn điện. Từ đây, hồ Gươm và khu vực quanh hồ trở thành nơi vui chơi giải trí công

cộng. Để hài hòa cảnh quan, không biến hồ thành ao, chính quyền khi đó đã ban hành nghị định về chiều cao nhà mặt tiền. Nhà dân dựng cũng như cơ quan công quyền chỉ được phép xây cao hai tầng, trường hợp đặc biệt cần xây cao hơn phải do tòa Đốc lý xét duyệt. Vì thế, trong nửa đầu thế kỷ XX, quanh hồ chỉ có vài công trình cao ba tầng gồm: Nhà 93 Đinh Tiên Hoàng, báo Tương lai Bắc Kỳ (nay là tòa soạn Báo Hànôimới).

Sau năm 1954, các quy định của chính quyền Pháp bị vô hiệu. Nhưng từ năm này, quanh hồ Gươm cũng không có công trình mới được xây dựng. Đến năm 1971, chính phủ Trung Quốc viện trợ xây mới nhà giao dịch của Bưu điện Hà Nội. Nhà này khánh thành năm 1976, dài 51m, cao 3 tầng. Thập niên 1980, trụ sở Ủy ban nhân dân Thành phố Hà Nội được xây mới, cao hơn nhà làm việc cũ. Sau Đổi mới, trong thập niên 1990, tòa nhà "Hàm cá mập" được xây dựng trên vị trí nhà điều hành xe điện và Bách hóa 12 Bờ Hồ. Tiếp đó, một số dự án liên doanh cũng "mọc" lên khá cao như Khách sạn Vàng (đối diện cửa hàng Thủy Tạ, nay là trụ sở Tập đoàn Bảo Việt), Bách hóa Tổng hợp (Trung tâm thương mại Tràng Tiền Plaza hiện nay).

Tính từ cuối thế kỷ XIX đến nay, không gian hồ Gươm có thay đổi nhưng nơi đây vẫn giữ vai trò là trung tâm của thành phố, là nơi vui chơi giải trí thân thuộc với người Hà Nội và du khách. ■

TINH HOA HÀ NỘI

Quán Giá

Quán Giá, còn được biết đến với tên gọi khác là đình Yên Sở (thuộc làng Yên Sở, xã Yên Sở, huyện Hoài Đức, Hà Nội). Làng Yên Sở có tên Nôm là làng Giá Lụa, vì vậy đình còn được người dân quen gọi là quán Giá.

Quán Giá là nơi thờ Lý Phục Man, vị tướng tài giúp Lý Bí khởi nghĩa thành công năm Nhâm Tuất (542), lập nên nhà nước Vạn Xuân và xưng vương, lấy hiệu là Lý Nam Đế. Tháng 4 năm 543, Lý Phục Man giúp vua đánh tan quân Lâm Ấp (tiên thân của nhà nước Chăm Pa) và được vua gả cho công chúa. Năm 544, ngài hy sinh trong trận chiến với quân Lương. Thi hài của ngài được quản tại khu vực hồ Mã (xã Yên Sở). Trải qua năm tháng, cây cối tại đây mọc lên xanh tốt như rừng nên

người dân gọi là rừng Giá và lập miếu thờ ngài.

Kiến trúc tổng thể của quán Giá gồm 17 công trình được xây xuyên suốt từ thế kỷ XI - XIX. Năm 1947, quán Giá bị quân Pháp phá hủy, chỉ còn một số hạng mục. Năm 1990, dân làng Yên Sở đã quyên góp, trùng tu lại đình trên nền cũ. Diện mạo kiến trúc đình hiện nay mang phong cách kiến trúc nghệ thuật thời Nguyễn. Ngoài cùng là tam quan ngoại là các cột đồng trụ lớn nối liền với hai bức tường gạch. Qua tam quan ngoại là sân cỏ rồi tới tam quan nội, được thiết kế kiểu công có mái che, nằm trên nền cao 80cm. Trên tường bao còn lưu giữ 43 mảng chạm bằng chất liệu đất nung, với các đề tài trang trí hình lân, rồng, hoa sen và cảnh sinh hoạt dân dã...

Xuyên suốt từ tam quan ngoại qua tam quan nội vào đến sân rồng là con đường chính đạo lát gạch cổ. Hai bên sân là 2 dãy nhà giải vũ rộng 12 gian. Khu kiến trúc chính được bố cục theo kiểu chữ "Công" gồm: Đại đình, trung đình và thượng đình.

Đại đình gồm 5 gian, xây kiểu tường hồi bít đốc; các bộ vì kèo được làm đơn giản với 2 hàng cột đỡ mái. Trung đình gồm 3 gian, nằm trên nền cao hơn đại đình 50cm, mái lợp tôn kiểu vòm cuốn.

Nổi trung đình và thượng điện là dãy nhà dọc 3 gian. Tiếp đến là tòa thượng điện gồm 5 gian, với các bộ vì kèo có kết cấu kiểu chông rường giá chiêng và vì kèo quá giang. Ba gian giữa là khám, bên trong đặt 3 pho tượng gỗ: Chính giữa là tượng thành hoàng làng, hai bên là tượng Phương Dung và Á Nương công chúa.

Hội làng Giá là một trong những lễ hội lớn ở xứ Đoài xưa, được tổ chức vào tháng 10 tháng Ba hằng năm. Cứ 5 năm một lần, làng tổ chức đại đám và hằng năm là hội lệ. Đáng chú ý trong lễ hội là màn tái hiện tích "nghiêm quân" với sự tham gia của hàng trăm người, diễn tả sự gắn kết của nhân dân với tướng Lý Phục Man trong cuộc chiến tranh năm Nhâm Tuất (542).

Năm 1994, quán Giá được xếp hạng là Di tích lịch sử - văn hóa cấp quốc gia. QUỲNH NGỌC

NHÀ VĂN LÊ PHƯƠNG LIÊN:

Một đời văn dành trọn cho tuổi thơ

VÕ HÀ

Người của phố Hàng

Trong những lần thủ thi trò chuyện với nhà văn Lê Phương Liên, bà thường nhắc đến bà ngoại của mình, một phụ nữ Hà Nội từng sinh sống trên phố Hàng Bạc. Con phố xưa kia nổi danh với nghề buôn bạc, gắn liền với câu nói: “Con gái Hàng Bạc cái giá cần làm đôi”, thể hiện sự nền nếp, ý tứ của con gái Hà Nội xưa. Những ký ức về phong thái và lối sống của bà ngoại đã in sâu trong tâm trí và ảnh hưởng rõ nét đến tính cách, suy nghĩ của bà.

“Gia đình tôi sống ở con phố sầm uất nhất Hà Nội lúc bấy giờ nhưng phong cách sống lại rất giản dị. Bà ngoại tôi, một phụ nữ Hà Nội gốc, góa chồng khi mới ngoài 30 tuổi, một mình buôn bán ngược xuôi nuôi 7 người con. Các con của bà đều được nuôi nấng ăn học thành tài, hai con trai đều là cán bộ Nhà nước, các con gái đều là nhà giáo. Bà biết chữ rất ít nhưng lại có vốn văn học tuyệt vời, bà thuộc lòng “Truyện Kiều” và thường ru các cháu bằng những câu Kiều...” - nhà văn Lê Phương Liên đã mở đầu câu chuyện về người bà như thế. Cứ thế, tuổi thơ của cô bé Liên là những tháng ngày được sống gần bà, được bà chăm bẵm và dạy bảo. Những năm kháng chiến chống Mỹ, mười mấy tuổi bé Liên đã phải theo bà đi sơ tán rồi khi mẹ mất sớm, bà ngoại càng trở thành chỗ dựa tinh thần cho Lê Phương Liên.

Trong ký ức của nhà văn Lê Phương Liên, bà ngoại luôn là một phụ nữ Hà Nội chuẩn mực, trong bất cứ hoàn cảnh nào, bà vẫn thu xếp cho gia đình một cuộc sống nền nếp. Dầu khó khăn đến đâu nhưng hề đi ra phố bà đều mặc áo dài, đi chợ về trên tay bao giờ cũng có tấm mía hoặc bánh đa làm quà cho các cháu. Người bà như bà tiên ấy còn tự tay chế biến một cách ngon lành, hấp dẫn các món ăn như trứng muối, mắm tép, canh cá theo lối Bắc, muối dưa, muối cà, nặn bánh trôi, bánh chay vào ngày Tết Hàn thực rồi chia vào cặp lồng cho các con mang về... Chính những năm tháng sống bên người bà yêu thương đã hun đúc nên lối sống, lối suy nghĩ của nhà văn Lê Phương Liên. Vì thế, bà luôn giữ trọn sự chu đáo, chan hòa, thương yêu và nghĩa tình không chỉ cho gia đình mà còn cho học trò, đồng nghiệp và tất cả những người xung quanh.

Năm 2008, khi tham gia Dự án hỗ trợ văn học thiếu nhi Việt Nam - Đan Mạch do Nhà xuất bản (NXB) Kim Đồng, Hội Nhà văn Đan Mạch và Hội Nhà văn Hà Nội tổ chức, tôi đã có cơ duyên gặp gỡ nhà văn Lê Phương Liên, giám khảo cuộc thi và cũng là người đang công tác tại NXB Kim Đồng. Ngày trao giải, khi lắng nghe nhận xét về tác phẩm của mình, tôi ấn tượng sâu sắc với giọng đọc đĩnh đạc, đầy động viên và gợi mở của bà. Sau này khi tôi làm việc tại VOV bà trở thành cộng tác viên thường xuyên trong các chương trình văn nghệ thiếu nhi do tôi phụ trách, giúp tôi hiểu thêm về cuộc sống và những trang viết của bà.

Nhà văn Lê Phương Liên trong buổi giao lưu với các bạn nhỏ tại CLB Đọc sách cùng con.

Nuôi tình yêu văn chương lớn dần

Những năm tháng học Trường cấp 1 Nguyễn Du (phố Lý Thái Tổ, Hoàn Kiếm), rồi học cấp 2 tại Trường Trung Vương (phố Hàng Bài, Hoàn Kiếm), Lê Phương Liên luôn là học sinh giỏi toàn diện (A1) và từng được Bác Hồ khen thưởng. Năm 14 tuổi, bà rời ngôi nhà tuổi thơ trên phố Hàng Bạc để đi sơ tán rồi theo học tại Trường cấp 3 Thuận Thành (Bắc Ninh). Năm học 1967 - 1968, bà giành giải Khuyến khích trong kỳ thi học sinh giỏi văn toàn miền Bắc. Đến năm 1971, tốt nghiệp loại Giỏi khoa Toán - Lý, Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội, cô gái phố Hàng trở thành cô giáo trẻ, được phân công về giảng dạy tại Trường cấp 2 Yên Sở, huyện Thanh Trì, ngoại thành Hà Nội.

Ngay từ những năm học tại Trường Cao đẳng Sư phạm Hà Nội, Lê Phương Liên đã nuôi dưỡng đam mê viết văn một cách nghiêm túc. Mới 18 tuổi, bà đã gửi bản thảo truyện ngắn “Dũng cảm” đến NXB Kim Đồng. Năm 1970, khi còn là sinh viên năm cuối, bà đã được NXB Kim Đồng giới thiệu tham gia Trại sáng tác văn học của Bộ Giáo dục. Chính tại đây, cô giáo trẻ tương lai đã viết nên hai tác phẩm: Truyện vừa “Những tia nắng đầu tiên”

(NXB Kim Đồng, 1971) và truyện ngắn “Câu hỏi trẻ thơ” - tác phẩm sau này được trao giải Nhì (không có giải Nhất) trong cuộc vận động sáng tác về “Thầy giáo và nhà trường xã hội chủ nghĩa”.

Sau khi trở thành cô giáo của Trường cấp 2 Yên Sở, những năm tháng gắn bó với vùng ven đô này đã trở thành nguồn cảm hứng để bà viết nên truyện vừa “Hoa dại”, lần đầu xuất bản năm 2005 và được tái bản năm 2016. Không dừng lại ở đó, trong thời gian giảng dạy tại Trường cấp 2 Yên Sở, bà tiếp tục sáng tác và được NXB Kim Đồng in truyện vừa “Khi mùa xuân đến” (1973). Một năm sau, Lê Phương Liên chính thức trở thành hội viên Hội Văn nghệ Hà Nội - tiền thân của Hội Nhà văn Hà Nội, nay là Hội Liên hiệp văn học nghệ thuật Hà Nội. Sau đó, bà được cử đi học tại Trường bồi dưỡng những người viết văn trẻ do Hội Nhà văn Việt Nam tổ chức. Trong thời gian này, bà viết truyện ngắn “Bông hoa phấn trắng”, tác phẩm sau đó được đăng trên Báo Văn Nghệ và đoạt giải Khuyến khích trong cuộc thi truyện ngắn năm 1975.

Việc một cô giáo cấp II liên tiếp nhận nhiều giải thưởng văn chương danh giá khiến văn đàn thời bấy giờ coi bà như một “hiện tượng”. Sau 9 năm gắn bó với Trường cấp 2 Yên Sở, năm

1980, Lê Phương Liên chính thức chuyển sang công tác tại NXB Kim Đồng, thuộc Trung ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, với vai trò cán bộ biên tập. Chỉ một năm sau, bà được Trung ương Đoàn trao tặng Huy chương “Vì thế hệ trẻ” nhờ hai tác phẩm “Những tia nắng đầu tiên” và “Khi mùa xuân đến”. Cũng trong năm đó, bà trở thành hội viên Hội Nhà văn Việt Nam.

Từ năm 1995 - 2010, nhà văn Lê Phương Liên đảm nhiệm nhiều vai trò quan trọng tại Hội Nhà văn Việt Nam, lần lượt là Ủy viên Ban Văn học thiếu nhi, Phó Trưởng ban rồi Trưởng ban Văn học thiếu nhi, không ngừng đóng góp cho sự phát triển của dòng văn học dành cho trẻ em.

“Hương ánh nhìn và tâm nghĩ về cái đẹp”

Nhìn lại những cống hiến không ngừng nghỉ trong giảng dạy và sáng tác văn học của nhà văn Lê Phương Liên, có thể thấy bà luôn mang trong mình tinh thần học hỏi, không ngừng bước tới.

Năm 1982, ngay sau khi hoàn thành khóa tập huấn Tâm lý học và Giáo dục trẻ em tại Cộng hòa Dân chủ Đức, bà thi đỗ và theo học tại chức khoa Ngữ văn - Đại học Tổng hợp Hà Nội. Dù bận rộn với công việc chuyên

môn và gia đình, bà vẫn miệt mài sáng tác. Trong những năm 1980 - 1990, bà cho ra mắt nhiều tập truyện như “Bông hoa phấn trắng”, “Bức tranh còn vẽ”, “Èn nhỏ”, truyện vừa “Hoa dại”. Bước sang thế kỷ XXI, dù đã ngoài 50 tuổi, bà vẫn không ngừng tìm tòi, mở rộng phạm vi sáng tác. Bên cạnh những tập truyện ngắn theo phong cách truyền thống như “Ngày em tới trường”, “Dòng thu”, bà còn thử sức với tiểu thuyết và truyện giả tưởng. Những tác phẩm tiêu biểu thời kỳ này có thể kể đến: “Khúc hát hạnh phúc”, “Cuộc phiêu lưu của chú Rối Tều”, “Cây đa ngàn tuổi và ba đứa trẻ”.

Năm 2007, sau khi rời công việc biên tập tại NXB Kim Đồng, bà vẫn tiếp tục gắn bó với các hoạt động dành cho trẻ em, giữ vai trò Giám đốc điều hành “Quỹ hỗ trợ giáo dục trẻ em mang tên Doraemon” trong gần 20 năm (1996 - 2015). Sau khi nghỉ hưu, bà tiếp tục đảm nhiệm nhiều vị trí quan trọng trong Hội Nhà văn Việt Nam: 5 năm là Ủy viên Ban Văn học chuyên đề (phụ trách Văn học thiếu nhi), 5 năm là Phó Trưởng ban Thường trực Ban Văn học thiếu nhi, và từ năm 2022 đến nay là Ủy viên Hội đồng Văn học thiếu nhi. Tròn 70 tuổi, nhà văn Lê Phương Liên ra mắt tiểu thuyết dã sử “Nữ sĩ thời gió bụi” (NXB Phụ nữ), một dấu mốc quan trọng trong hành trình sáng tác không ngừng nghỉ của bà.

Với tâm thế “hương ánh nhìn và tâm nghĩ về cái đẹp”, nhà văn Lê Phương Liên để lại những trang văn giàu chất thơ, hướng thiện và chan chứa tình yêu thiên nhiên, con người. Bà từng chia sẻ: “Với tôi, thiên nhiên là chỗ dựa cho tâm hồn. Trong tất cả tác phẩm, tôi đều để con người hòa hợp với thiên nhiên, đất trời”.

Năm 2025 này, bước sang tuổi 74, nhà văn Lê Phương Liên vẫn miệt mài viết, tích cực tham gia các hoạt động của Hội Nhà văn Việt Nam. Bà cũng đều đặn cập nhật những tâm tư, suy nghĩ, những khoảnh khắc đẹp của thiên nhiên trên trang cá nhân. Cả cuộc đời gắn bó với văn chương dành cho thiếu nhi, món quà quý giá mà nhà văn Lê Phương Liên nhận lại là một tâm hồn vẫn trẻ trung, tinh anh, hòa nhã, trong sáng và những trang văn luôn đồng hành cùng bà qua năm tháng cuộc đời... ■

CÀ PHÊ CUỐI TUẦN

Nhánh xoan đào
vươn lên

Tối 24-3-2025, trên trang cá nhân có 3,8 triệu người theo dõi mang tên Hoàng Thùy Linh liên tục xuất hiện thông tin về việc nữ ca sĩ này sẽ công bố bản ghi đầy đủ hơn về màn biểu diễn trên sân khấu nhạc phẩm “Kèo cà kẹo kẹo” - một trong 7 ca khúc từng làm nên thành công cho album “Hoàng” của Hoàng Thùy Linh vào năm 2019.

Tác giả trang cá nhân viết ở dòng bình luận đầu tiên rằng “Mà đời nào cho ta phút yên bình. Kéo giông về thêm cho nhánh xoan đào trong gió” - lời ca khúc “Kèo cà kẹo kẹo” gợi nhớ hình ảnh một cô Tấm trong câu chuyện dân gian “Tấm Cám”. Đó có vẻ không phải là một dòng thông báo đơn thuần, mà như một cách bày tỏ quen thuộc của nữ ca sĩ trước nghịch cảnh. Sau một thời gian “ở ẩn”, Hoàng Thùy Linh xuất hiện trở lại với màn ra mắt bộ phim tài liệu âm nhạc “Chúng ta là người Việt Nam”. Phim ra rạp vào giữa tháng 3-2025, chỉ vài ngày sau đã chìm trong đánh giá không có lợi từ báo chí. “Chúng ta là người Việt Nam” với vài trăm triệu đồng doanh thu sau gần 1 tuần ra rạp bị đem ra so sánh với những bộ phim cùng loại đạt doanh thu tiền tỉ như “Tri âm: Người giữ thời gian” của ca sĩ Mỹ Tâm, “Sky tour movie” của Sơn Tùng M-TP... Một số cây viết cho rằng màn ra mắt không được như ý của “Chúng ta là người Việt Nam” có nhiều nguyên nhân cả trong và ngoài nghệ thuật, trong đó có cú “xây chân” của nữ ca sĩ trước báo giới vào năm 2024 và qua đó bị coi là có thái độ “trịch thượng” khi trả lời phỏng vấn.

Với Hoàng Thùy Linh, album “Hoàng” như một bản tóm tắt về hành trình vượt “giông bão cuộc đời” để mưu cầu hạnh phúc, thành công và trong đó, “Kèo cà kẹo kẹo” như thể được viết ra để nói về cách mà nữ ca sĩ đối diện, vượt trên nghịch cảnh. Không phải là cô Tấm hiền lành cam chịu khi “bao giặc mơ xưa nay dường như úa tàn”, “đời nào cho ta phút yên bình/ kéo giông về thêm cho nhánh xoan đào trong gió”, mà là người phụ nữ hiện đại “kèo cà kẹo kẹo/ qua bao lời chua xót ta vẫn cứ đứng dậy”.

Hoàng Thùy Linh được vinh danh “Ca sĩ của năm” (2023) trong một cuộc bình chọn thường niên do Bộ VH TTDL tổ chức, sau khi những ca khúc như “Đề Mị nói cho mà nghe”, “Gieo quẻ”, “Kẻ cắp gặp bà già”..., và đặc biệt là bản hit “See tình” của cô khiến người yêu nhạc châu Á phải “chao đảo”. Bằng cách ưu tiên chọn chất liệu dân gian cho tác phẩm đương đại, cũng như Hòa Minzy, Hoàng Thùy Linh thuộc nhóm nghệ sĩ, nhà sáng tạo góp phần làm vẻ vang thêm cho bộ mặt công nghiệp văn hóa Việt Nam trong hành trình vươn ra thế giới. Và, cho dù phải đối diện với nghịch cảnh - do số phận đưa đẩy hay tự mình “gieo gió”, nữ ca sĩ sinh năm 1988 xứng đáng được ủng hộ để tiếp tục vươn lên thay vì chìm trong khúc mắc đã qua.

HUY TOÀN

XỬ PHẠT NGHỆ SĨ, NGƯỜI NỔI TIẾNG QUẢNG CÁO SAI SỰ THẬT:

Cần chế tài mạnh

MỘC MIÊN

Không còn hiếm hiện tượng nghệ sĩ, người nổi tiếng... quảng cáo sản phẩm một cách vô tội vạ, bất chấp sự thật và cá danh tiếng, tên tuổi của bản thân. Dư luận lên án, thậm chí tẩy chay, nhưng tiếc rằng những vụ việc đáng tiếc vẫn chưa dừng lại. Tất cả cho thấy, giải quyết vấn đề này cần có những chế tài thật sự nghiêm khắc, đủ sức răn đe.

"Mua danh ba vạn,
bán danh ba đồng"

Vụ "quảng cáo láo" kẹo rau củ Kera khiến hàng vạn người tiêu dùng giận dữ vừa qua một lần nữa cho thấy mức độ nghiêm trọng của tình trạng người có ảnh hưởng dư luận (KOLs), người nổi tiếng mang danh đề trực lợi. Cục Phát thanh, Truyền hình và Thông tin điện tử, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VH TTDL) mới đây đã ban hành 2 quyết định xử phạt vi phạm hành chính đối với Hãng Du Mục và Quang Linh Vlogs với mức phạt 70 triệu đồng đối với mỗi cá nhân. Sai phạm của hai nhân vật được chỉ rõ là có hành vi quảng cáo không đúng, gây nhầm lẫn về chất lượng sản phẩm đã được công bố. Trong vụ việc lần này, Hoa hậu Nguyễn Thúc Thùy Tiên cũng bị nhắc nhở cần tuân thủ các quy định pháp luật về quảng cáo và cung cấp thông tin trên mạng. Cả 3 đều đã thừa nhận sai lầm trong việc quảng cáo sản phẩm không đúng sự thật.

Trước khi xảy ra vụ lùm xùm quảng cáo kẹo rau, Hoa hậu Thùy Tiên và Quang Linh Vlogs đều là những nhân vật được cộng đồng yêu mến nhờ các hoạt động thiện nguyện và cách ứng xử đẹp, gần gũi. Trang Facebook Quang Linh Vlogs và Hãng Du Mục cũng có đến 2,2 triệu người theo dõi; Thùy Tiên có 2,6 triệu người theo dõi.

Đây không phải là lần đầu tiên nghệ sĩ và KOLs quảng cáo các sản phẩm không đảm bảo chất lượng, gây bức xúc trong cộng đồng. Những năm gần đây, nhiều vụ việc tương tự đã xảy ra, cho thấy sự thiếu trách nhiệm của những người có tầm ảnh hưởng trong xã hội. Không ít nghệ sĩ nổi tiếng, những cái tên được công chúng yêu mến như Cát Tường, Quyền Linh, Hồng Vân, Hoa hậu Mai Phương Thúy... cũng từng bị cộng đồng mạng lên án vì quảng cáo thổi phồng công dụng sản phẩm.

Theo ông Nguyễn Trường Sơn, Chủ tịch Hiệp hội Quảng cáo Việt Nam, thực trạng quảng cáo lố đề bán được hàng, đặc biệt ở các nghệ sĩ, KOLs, người nổi tiếng đang trở thành một vấn đề nóng. Thực trạng này liên tiếp xảy ra, đặc biệt lan tràn trên mạng xã hội, gây bức xúc đối với người tiêu dùng.

Không thể phủ nhận, việc người tiêu dùng yêu mến, tin tưởng vào những nghệ sĩ nổi tiếng và KOLs đã tạo cơ hội cho những nhân vật này kiếm được những khoản lợi nhuận không nhỏ khi quảng cáo sản phẩm. Tuy nhiên, cũng vì lợi nhuận khổng lồ

Quang Linh Vlogs, Hãng Du Mục cúi đầu xin lỗi vì đã quảng cáo sai sự thật.

mà không ít người nổi tiếng đã bất chấp để “mua danh ba vạn, bán danh ba đồng”, gây nên nỗi hoang mang và thất vọng lớn trong cộng đồng.

Tăng nặng mức xử phạt

Từ năm 2021, đã có hai bộ quy tắc ứng xử được ban hành, xem như những bản cam kết về đạo đức, trách nhiệm đối với các nghệ sĩ, người nổi tiếng khi tham gia các hoạt động trên nền tảng mạng xã hội, trong đó có hoạt động quảng cáo. Tại Bộ Quy tắc ứng xử của người hoạt động trong lĩnh vực nghệ thuật do Bộ VH TTDL ban hành, các nghệ sĩ được yêu cầu phải cung cấp thông tin chính xác, tin cậy trên báo chí, truyền thông và không gian mạng. Đặc biệt, trong vấn đề quảng cáo, người hoạt động nghệ thuật phải đảm bảo truyền đạt thông tin trung thực, chính xác, rõ ràng về công dụng, tính năng của sản phẩm, hàng hóa...

Bộ Quy tắc ứng xử trên mạng xã hội cũng nhấn mạnh các quy tắc phải chia sẻ thông tin chính thống, đáng tin cậy; không tung tin giả, tin sai sự thật; quảng cáo, kinh doanh dịch vụ trái phép... gây bức xúc trong dư luận xã hội.

Tuy nhiên, từ sau khi hai Bộ Quy tắc được ban hành vẫn xảy ra không ít vụ việc nghệ sĩ, người nổi tiếng quảng cáo sai sự thật. Theo ông Nguyễn Trường Sơn, các bộ quy tắc ứng xử vốn là những văn bản thể hiện quy phạm đạo đức và trách nhiệm nghề nghiệp, chủ yếu kêu gọi tính tự giác của người làm nghề nhưng lại không phải là những văn bản mang

tính pháp lý, có tính chất ràng buộc. “Hiện nay theo quy định, hành vi quảng cáo sai sự thật sẽ bị xử phạt hành chính, mức phạt tối đa là 80 triệu đồng với cá nhân và 160 triệu đồng đối với tổ chức. Trong khi đó, mức thù lao cho một người nổi tiếng khi quảng cáo có thể lên tới vài trăm triệu đồng. Đây là một vấn đề bất hợp lý dẫn đến tình trạng nhiều người nổi tiếng vẫn bất chấp để quảng cáo sai sự thật, vì lợi nhuận khổng lồ...” - ông Sơn nêu.

Các chuyên gia, nhà quản lý nhân mạnh, cần có chế tài đủ nặng, đủ răn đe với các nghệ sĩ, người nổi tiếng quảng cáo sai sự thật. Bộ VH TTDL đang tiếp tục hoàn thiện dự thảo Luật Quảng cáo. Mức xử phạt dự kiến sẽ tăng nặng hơn, đặc biệt có quy định cụ thể hơn về trách nhiệm của người nổi tiếng, người có sức ảnh hưởng. Lý do là bởi người nổi tiếng có sức ảnh hưởng lớn, vì thế, ý thức trách nhiệm của họ đối với xã hội, với cộng đồng cũng phải cao hơn.

Ngoài xử phạt hành chính, các chuyên gia cũng đề xuất phương án “cấm sóng” nghệ sĩ, người nổi tiếng quảng cáo sai sự thật trên mạng. Đồng quan điểm, PGS.TS Bùi Hoài Sơn, Ủy viên Thường trực Ủy ban Văn hóa, Giáo dục của Quốc hội cũng cho rằng, các nghệ sĩ, người nổi tiếng chủ yếu sống bằng sự yêu mến của khán giả. Chính vì thế, việc họ không được tiếp xúc với khán giả, không được sống trong tình yêu mến của khán giả cũng sẽ tác động quan trọng đến nhận thức và hành vi của họ. ■

KIẾN TRÚC SƯ TRẦN CẢNH:

“Tôi chỉ vẽ những thứ làm mình rung động”

PHƯƠNG THÚY thực hiện

Kiến trúc sư (KTS) Trần Cảnh sinh năm 1979 tại Thái Bình. Sau khi tốt nghiệp Đại học Kiến trúc Hà Nội, Trần Cảnh có hai năm học cao học tại Đức. Khi trở về Việt Nam, anh sáng lập xưởng kiến trúc Adreistudio (năm 2009), là tác giả của những công trình gần gũi, thân thuộc nhưng cũng rất độc đáo. Năm 2022, Tạp chí Kiến trúc và Văn hóa quốc tế Hàn Quốc bình chọn Trần Cảnh là một trong 10 gương mặt Kiến trúc sư Việt đương đại, với những thiết kế tiêu biểu, mang bản sắc văn hóa Việt.

- *Thưa KTS Trần Cảnh, tôi rất ấn tượng với những công trình nhà ở do anh thiết kế, với những bậc thềm, ô cửa sổ nhỏ xinh, rất vừa vặn, gợi ký ức...*

- Khi thiết kế kiến trúc chúng ta thường đi từ tổng thể, không ai thiết kế công trình nào mà đã vội vẽ chi tiết. Nhưng trong thực tế chúng ta lại cảm nhận công trình kiến trúc ngược lại một chút. Có nghĩa là người ta dễ dàng thích thú, ấn tượng với những chi tiết nhỏ. Đó là lý do tại sao khi thiết kế, tôi thường lựa chọn những chi tiết nhỏ, xinh xinh cho công trình của mình như bậc thềm, ô cửa. Bởi vì khi tới bất cứ công trình nào, chúng ta phải đi qua nút chuyển tiếp là cánh cửa, bước từ ngoài sân lên nhà thì phải qua bậc thềm. Hay chúng ta đi từ ngoài đường, ngoài ngõ vào nhà thì đều phải qua cái cổng. Những điểm chuyển tiếp không gian như vậy rất quan trọng đối với tất cả chúng ta. Cá nhân tôi luôn mong muốn để lại dấu ấn trong công trình của mình qua những chi tiết như vậy để thể hiện thế giới quan của mình. Đôi khi không cần mang triết lý gì quá sâu sắc, chỉ là ngẫu hứng của cá nhân, nhưng đó là dấu ấn mà khi người ta nhìn công trình sẽ nhận ra đó là của kiến trúc sư nào.

- *Thiết kế kiến trúc thường bắt đầu từ nơi chốn, phù hợp với điều kiện khí hậu, môi trường văn hóa. Tuy vậy, đã có công trình nào mà KTS Trần Cảnh cảm thấy nuôi tiếc, giá như mình có thể có hướng xử lý khác hơn nữa?*

- Chắc chắn là có bởi chúng ta không thể biết hết được mọi thứ, nếu biết cũng là đọc qua sách vở mà thôi. Chúng ta đều hiểu kiến trúc chịu tác động rất lớn của điều kiện tự nhiên, từ đó sinh ra các giải pháp không gian. Cách đây mấy năm tôi có thiết kế công trình trong Hội An. Vì mình không ở đó thường xuyên, chỉ đến vào những ngày thời tiết khá đẹp nên ban đầu, tôi và chị chủ nhà đồng ý sẽ để không gian mở hoàn toàn, rất ít bức vách hay các hệ cửa ngăn che. Khi công trình xây xong và đi vào sử dụng, đến mùa mưa gió ở Hội An, ở trong nhà cảm nhận gió thổi mạnh đến mức hoa mắt chóng mặt. Hơn nữa công trình lại ở gần cánh đồng, mặt hướng ra phía biển. Sau đó, cả kiến trúc sư và chủ nhà nhất trí với nhau là phải thêm hệ cửa để cản bớt gió. Đó là một ví dụ cho thấy phải qua thực tế mới rút ra được.

- *Những công trình do KTS Trần Cảnh thiết kế luôn có sự*

gần gũi, bình dị. Trong quá trình làm nghề, mỗi kiến trúc sư đều học hỏi những kinh nghiệm của cha ông, đồng thời mong muốn có thể nói được tiếng nói của thời đại mình. Câu chuyện ấy với anh cần sự hài hòa như thế nào, sự thể hiện tiết chế đến đâu?

- Bất kể ngành nghề gì chúng ta cũng cần học tập từ những người đi trước, những cái được và cả những điều chưa được. Cái tốt thì ai cũng có thể nhìn thấy, nhưng chính những cái chưa được lại là bài học. Mình tiếp thu, học hỏi truyền thống nhưng không có nghĩa là lệ vào nó. Mình phải nhìn vào bản

chất không gian sống của người Việt như thế nào chứ không phải ở mặt hình ảnh, không đơn giản là những thứ chúng ta nhìn thấy bằng mắt. Nó là đời sống, là văn hóa, thói quen sinh hoạt. Kiến trúc luôn phản ánh thời đại và chúng ta không nên phân biệt rạch ròi cái gì hơn cái gì. Thời đại bây giờ là thời đại công nghiệp, toàn cầu hóa. Với mỗi kiến trúc sư hành nghề sẽ có những lựa chọn khác nhau. Cá nhân tôi chỉ vẽ và làm với những thứ mình rung động, đã thấm trong mình, từ tuổi thơ, từ quá trình mình lớn lên và sản phẩm mình thiết kế sẽ luôn phản ánh điều đó.

- *Anh quan niệm vẽ trong kiến trúc nên/cần như thế nào để có dấu ấn cá nhân?*

- Vẽ trong kiến trúc khác vẽ tranh, là những bản thiết kế. Mình vẽ bằng công cụ gì cũng được, nhất là bây giờ máy móc, công nghệ, thậm chí là AI có thể giúp chúng ta nhiều. Nhưng cá nhân tôi vẫn luôn tìm tòi ý tưởng, vẽ trên giấy với một chiếc bút. Vì là phác thảo nên vẽ trên giấy nhanh hơn, chuyển tải suy nghĩ của mình nhanh hơn. Khi nào bản phác thảo tương đối hiện dần ra những điều mình mong muốn, để chuẩn hóa kích thước thì tôi mới dùng máy tính. Và trên hết, tôi luôn trăn trở mình vẽ ra thứ có thực sự thuộc về mình hay không, hay là thứ đi vay mượn. Đối với một người nghệ sĩ sáng tác thì phải là chính mình. Kiến trúc của tôi không đi sâu quá về mặt tạo hình để tạo ra những thứ phá cách. Tôi muốn mọi người nhìn kiến trúc của tôi dưới góc độ sự hài hòa, sự khiêm nhường nhưng phải có sự ngẫu hứng, có dấu ấn cá nhân. Bởi vì mình làm một công việc không chỉ để mình tồn tại mà ít nhiều đâu đó chuyển tải những suy nghĩ, nhìn nhận của mình về mọi thứ xung quanh.

- *Trân trọng cảm ơn anh!* ■

CÂU CHUYỆN ÂM NHẠC

“Dáng đứng Bến Tre”

Năm 1980, ca khúc “Dáng đứng Bến Tre” của nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý ra đời, nhanh chóng thu hút công chúng cả nước. Những năm 1980, trên các sân khấu chuyên nghiệp cũng như văn nghệ quần chúng luôn vang lên giai điệu mượt mà, tình cảm của bài hát này: “Ai đứng như bóng dừa, tóc dài bay trong gió/ Có phải người còn đó là con gái của Bến Tre/ Năm xưa đi trong đàn lửa, đi như nước lũ tràn về/ Ôi, những con người làm nên Đồng khởi”.

Sau khi cùng đoàn nhạc sĩ đi thực tế sáng tác tại Bến Tre, hiểu thêm về “quê hương Đồng khởi”, “đội quân tóc dài”, chiến tranh nhân dân và truyền thống đấu

tranh kiên cường của vùng đất quê dừa, chỉ trong vòng một đêm, Nguyễn Văn Tý đã hoàn thành “Dáng đứng Bến Tre”. Ca khúc có giai điệu đậm đà âm hưởng Nam Bộ: “Mỗi lúc đi xa, dừa ơi ta nhớ lắm nghe/ Vườn trái, trái sum suê, biển khơi tôm cá đầy ghe/ nhớ con sông dài Hàm Luông bên ta quen ghé/ Lại nhớ tóc ai dài, còn mang dáng đứng Bến Tre”.

Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý từng tâm sự: Thời chiến tranh, ông đã nhiều lần xin tình nguyện đi B nhưng chưa được đi. Sau 1975, ông mới cùng gia đình chuyển vào sống tại thành phố Hồ Chí Minh. Và ông phải mất 5 năm (1975 - 1980) thực sự thâm nhập, học làm người Nam Bộ để

gần như là một người miền Nam thực thụ, nên mới viết được “Dáng đứng Bến Tre” đặc chất Nam Bộ như thế. Nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý (1924 - 2019), sinh tại thành phố Vinh, Nghệ An, quê gốc ở Vĩnh Lạc, tỉnh Vĩnh Phúc. Cách mạng Tháng Tám 1945, ông nhập ngũ, từng làm Trưởng đoàn văn công Sư đoàn 304. Năm 1954, ông về Hà Nội tham gia thành lập Hội Nhạc sĩ Việt Nam, Ủy viên Ban Chấp hành Hội Nhạc sĩ Việt Nam, phụ trách tập san Âm nhạc. Ông là một trong

những nhạc sĩ thành công nhất trong sử dụng nhuần nhuyễn, khéo léo chất liệu dân ca các vùng, miền vào sáng tác, tạo ấn tượng sâu sắc trong công chúng.

Ông còn được biết đến với các tác phẩm nổi tiếng như “Dư âm”, “Mẹ yêu con”, “Vượt trùng dương”, “Bài ca năm tấn”, “Tấm áo chiến sĩ mẹ vá năm xưa”, “Một khúc tâm tình của người Hà Tĩnh”, “Em đi làm tin dụng”, “Người đi xây hồ Kẻ Gỗ”, “Mùa xuân cô đi nuôi dạy trẻ”, “Bài ca phụ nữ Việt Nam”, “Tiễn anh lên đường”... Năm 2020, nhạc sĩ Nguyễn Văn Tý được tặng Giải thưởng Hồ Chí Minh về văn học - nghệ thuật với cụm 6 tác phẩm, trong đó có “Dáng đứng Bến Tre”.

HÀ PHONG

HÀ NỘI
TẬP VĂN

Về xóm lại màu xanh

THỤY

Minh họa: Nguyễn Sa

Tháng Ba về trên nẻo đường quê, cô gái áo xanh đắm mồi hôi tất bật với những hoạt động tháng “thanh niên tình nguyện”. Chẳng phải những thời gian trong năm nhàn hạ, mà công việc của thanh niên nơi này lúc nào cũng rộn ràng, nhất là những ngày tháng Ba, nào là kết nạp Đoàn viên, tổ chức chương trình về nguồn hay tiếp tục những chuyến thiện nguyện. Cô gái áo xanh đắm mình trong những hoạt động ấy, ngày nào cũng mồi hôi nhễ nhại, nhưng tâm hồn luôn phơi phới, tràn đầy niềm vui và tự hào khi được đóng góp sức trẻ của mình cho những dự án xanh của quê hương.

Còn nhớ những ngày tháng của năm cũ vừa qua, bao trùm không gian đồi

núi này là những tang thương, sạt lở, ngập nhà, cây cối đổ gãy. Mọi thứ dường như dừng lại, ông trời trút những thịnh nộ, mẹ thiên nhiên gào thét những cuồng phong. Cô gái áo xanh lúc đó cũng cùng đoàn công an, quân sự, dấn thân vào những hiểm nguy mong giúp bà con trấn an, thu dọn mọi thứ hỗn độn để xóc lại tinh thần, vươn lên trong cuộc sống. Thời gian là thứ chữa lành dần mọi vết thương trong lòng những người ở lại. Dầu có bao khó khăn thì những người ở lại vẫn phải tiếp tục cuộc sống, hiểu hơn về những hiểm họa của thiên nhiên để yêu lấy màu xanh của hy vọng, của cây, của cỏ, của những thứ vốn dĩ thuộc về trời đất mà con người phải trân quý.

Hôm nay, cô áo xanh dẫn đoàn thanh niên tình nguyện ở phố về cùng với balo, cặp sách, bánh, trái và sữa là quà cho các em nhỏ. Những ánh mắt non nớt ngơ ngác ngày nào, nay đã ánh lên những niềm tin yêu, hy vọng. Mùa của những thương yêu đọng đầy trên bàn làng nơi này, cô áo xanh chạy ngược chạy xuôi, chia cho các em món quà miền xuôi. Lũ nhỏ riu rần, quần lầy chân những anh chị thanh niên tình nguyện về bản. Những buổi chiều êm đềm, gió vi vu thổi qua hàng cây, lũ nhỏ ngồi bên các bạn trẻ thủ thi kể chuyện. Đứa không còn cha, đứa mất ông bà, hay thiếu hụt anh em trong nhà. Khoảng trống mênh mông dài vô tận. Nhưng ở đâu đó, tia sáng vẫn le lói nơi nụ cười trong veo của các em.

Tháng thanh niên tình nguyện, yêu lắm những màu áo xanh, ở đâu có những màu áo, ở đó có thêm nhiều niềm vui, nhiều sức sống mới. Cô áo xanh biết, thanh xuân của mình chẳng có lần thứ hai, tuổi trẻ chẳng bao giờ thắm lại. Nên mỗi khi đặt tay lên ngực trái, nghe nhịp đập con tim rộn ràng, có tiếng hát vang xa nơi đầu con suối róc rách chảy: “Đừng hỏi Tổ quốc đã làm gì cho ta, mà cần hỏi ta đã làm gì cho Tổ quốc hôm nay”... bước chân cô áo xanh lại nhanh hơn, mạnh mẽ hơn để tiến về phía trước. Bầu trời mở rộng trước mắt, cho những khát khao, những hy vọng xanh của tuổi trẻ.

Sẽ lại về nơi đây, thăm ngôi làng mới vực lên sức sống sau bão giông. Đường nối đường rộng mở, lũ trẻ lon ton công hoa cải chạy dọc những con đường vào bản, những anh chị thanh niên vui hòa ca bài hát bên ánh lửa hồng bập bùng. Tháng Ba ơi, mùa áo xanh hy vọng...■

TRẦN VĂN LỢI

Quần đảo đồng đội

Đảo sinh ra vốn đã là anh em
Đảo quay quần nên đã là đồng đội
Dù đêm ngày nắng nung hay mưa dột
Quần đảo vững vàng canh gác cho nhau

Mùa xuân ra khơi trên những con tàu
Gặp mùa xuân của những người giữ đảo
Cho xanh lại biển trời sau giông bão
Và Trường Sa chẳng đơn lẻ bao giờ!...

Quần đảo như bọc trứng mẹ Âu Cơ
Cha ông ngàn năm giữ gìn bờ cõi
Tổ quốc rộng dài trùng khơi với vợ
Đã ngàn năm máu thịt của đất liền!

Quần đảo đồng đội sát cánh kề bên
Ngày đêm nở muôn nghìn hoa sóng!...

TRƯƠNG QUANG THỨ

Mãi mãi tuổi hai mươi

Vượt trùng bom đạn mịt mờ
Vào Dinh Độc Lập cầm cờ tung bay
Vui cười sao mắt nhòe cay
Tự do phải đổi ngàn ngày hy sinh

Bữa cơm đầu giữa hòa bình
Thực đơn thịnh soạn ngon lành tinh tươm
Nghe ngào nhớ bạn yêu thương
Vượt lên, ngã xuống dọc đường tiến công

Bao ngày nước cạn bi đờng
Lương khô, gạo sậy lột lòng nhường nhau
Nhường từng viên thuốc, ngọn rau...
Hẹn ngày chiến thắng buổi đầu liên hoan

Bây giờ lịch sử sang trang
Nước nhà thống nhất giang san đẹp giàu
Bạn còn nằm lại nơi đâu
Mãi tươi trẻ tuổi ban đầu hai mươi!...

H SÁCH HAY

Độc sách cũng như yêu

VĂN LAM

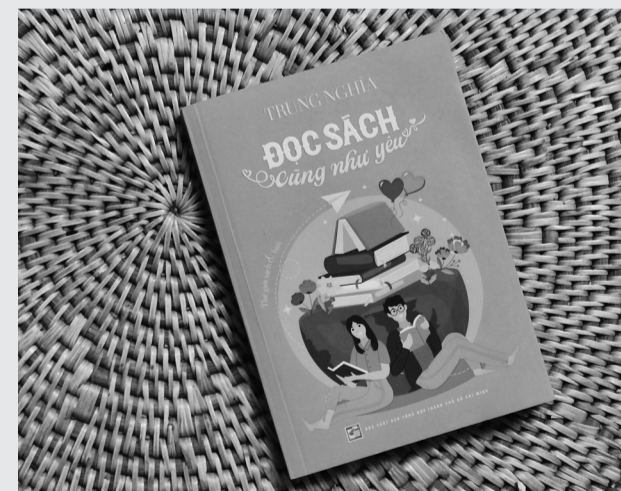
Thay vì đọc sách, bây giờ nhiều độc giả trẻ thường thích lướt mạng xã hội mỗi ngày. Ngay cả với học sinh, sinh viên, những người cần phải tạo thói quen đọc sách để chuẩn bị hành trang cho tương lai thì việc đọc cũng còn khá hời hợt. Cuốn sách “Độc sách cũng như yêu” (NXB Tổng hợp Thành phố Hồ Chí Minh) của tác giả Trung Nghĩa ra đời với mong muốn chia sẻ tình yêu sách báo, giữ gìn thói quen đọc sách, để các độc giả thấy được rằng “mỗi chúng ta cần “đọc đi đôi với hành” thì mới cảm nhận được rõ ràng ích lợi của sách và sự thú vị của cuộc sống”.

Theo tác giả Trung Nghĩa, việc đọc sách cũng như tình yêu vậy, cần được vun đắp, chăm sóc ngày ngày. Anh viết: “Ai đó đã ví von rằng nếu nói “đằng sau sự thành đạt của người đàn ông không thể thiếu bóng dáng người phụ nữ” thì đằng sau sự thành công của rất nhiều người là việc họ đã đọc rất nhiều sách trong đời”. Dù sự phát triển của công nghệ nghe nhìn hiện đại ngày nay giúp các độc giả tiếp nhận thông tin, tri thức qua nhiều kênh khác nhau, nhưng dù công nghệ có hiện đại và tiện lợi đến đâu cũng khó thay thế được trải nghiệm và cảm xúc khi cầm một cuốn sách trên tay. Vì sao? Tác giả cho rằng, cầm một quyển sách giấy, bạn luyện được lòng

nhẫn nại trước độ dày của cuốn sách; bạn có tính ngăn nắp khi sắp xếp tủ sách ở nhà theo chủ đề để tìm, để tra cứu; bạn dễ chịu hơn khi mang theo một quyển sách bầu bạn và đọc chúng ở bất cứ đâu, bất cứ khi nào rảnh.

Dày 224 trang, “Độc sách cũng như yêu” mang đến những bài viết đa dạng. Đó là các giới thiệu sách về nhiều chủ đề từ sách lịch sử, văn hóa, văn chương, nghệ thuật đến sách/thơ dành cho thiếu nhi, sách kỹ năng sống... như bài viết “Đại Việt sử ký toàn thư, Việt Nam văn hóa sử cương cho người yêu sử nước nhà”, “Tiếng Việt ân tình phong phú mến thương”, “Hành trình Cà Nóng chu du Trường Sa: Trường Sa mãi mãi trong tim”, “Bắt đầu bằng để lại: Tập văn nông hậu về đời, về người”, “Đời ném ta chanh, xử nhanh bằng đường”... Hay các bài viết lan tỏa tình yêu với sách, xây dựng thói quen đọc sách và văn hóa đọc như “Văn hóa đọc trong thời đại số”, “Tìm hạnh phúc và khỏe mạnh từ sách”, “Hoa hậu cùng Thư viện Ước mơ lên non cao”, “Cha mẹ giúp con em mê đọc sách”...

Trong các bài viết của Trung Nghĩa, có thể bắt gặp những lời khuyên đọc luôn ẩn giấu đâu đó. Ví như đề cập đến sách nói, anh viết về việc mọi người nên đặt mục tiêu về số đầu sách mình đọc được trong năm. Và sách nói có thể giúp độc giả dễ dàng hoàn thành mục tiêu này hơn, bởi tốc độ nghe sách nhanh hơn đọc sách.

Hay khi trả lời câu hỏi của nhiều bạn trẻ khi băn khoăn trong nhịp sống thường nhật quá bận rộn cho việc học hành, mưu sinh, chưa kể tiếp nhận quá nhiều thông tin đa nguồn thì làm sao để có thể yêu sách và đọc sách, anh cho biết: “Các bạn trẻ trước hết hãy xây dựng thói quen đọc sách bắt đầu từ nhu cầu cốt lõi của bản thân”. Chúng ta cần đọc sách như một nhu cầu tự nhiên, cơ bản không thể thiếu trong cuộc sống. “Đôi khi, chuyện cần làm chỉ đơn giản là giảm bớt thời gian lướt smartphone để trở lại thú vui lật giở từng trang sách, đọc vài đoạn nào đó đặc sắc, thấm thía thông điệp và ứng dụng vào cuộc sống của chính mình” - tác giả Trung Nghĩa chia sẻ.■

Nước mắt của mẹ

Truyện ngắn của LINH CHÂU

Minh họa: Lê Trí Dũng

Nắng chói chang xuyên qua kẽ lá tạo nên những vệt sáng lung linh trên mặt đất. An nhảy chân sáo trên con đường nhỏ hẹp giữa rừng cây rậm rạp, trên tay cô là một chú gà rừng với bộ lông rực rỡ. An nhìn chú gà vừa mới bắt được mà lòng hân hoan, vui sướng.

Gà rừng vốn lanh lẹ, không dễ gì bắt được chúng. An phải thức dậy từ khi trời còn mờ sương, mang theo một ít lương khô. Cái bẫy hổ sâu được chuẩn bị từ hôm trước, khéo léo phủ lá cây để không lộ dấu vết. An nằm phục sau một bụi rậm gần đó, quan sát từng chuyển động trong rừng. Tiếng gà gáy vang vọng từ xa, sau đó là tiếng lá xào xạc khe khẽ khi nó tiến lại gần. Dường như nhận ra mối nguy hiểm, con gà chân chừ, nghiêng đầu nhìn quanh. Cả buổi sáng trôi qua, con gà rừng cuối cùng cũng lọt vào bẫy. Khi cái bẫy sụp xuống, An mừng rỡ nhưng vẫn nhẹ nhàng tiến lại kiểm tra, tránh làm con gà hoảng loạn thêm. Cô nhắc bẫy lên, tự hào với chiến lợi phẩm sau một buổi sáng kiên nhẫn chờ đợi.

- Mẹ ơi! Xem hôm nay con bắt được gì này!

Bà Mậu đang ngồi trên giường, khẽ xoay người nhìn con với ánh mắt tràn đầy yêu thương:

- Chà! Con gái mẹ giỏi nhỉ? Xem kia, nắng cháy sém hết cả mặt mày rồi...

Chưa dứt lời thì con ho bắt đầu kéo đến khiến bà phải gắng sức bám chặt lấy thành giường. An vội thả con gà xuống đất, lao vào nhà. Cô vòng tay ôm lấy mẹ, cảm nhận từng nhịp thở yếu ớt. Bàn tay An run lên khi chạm vào bàn tay mẹ gầy guộc, thô ráp, lạnh lẽo, thiếu sức sống.

Năm nay sức khỏe của mẹ suy giảm nhiều, không còn đủ sức cùng An lên rừng hái măng, nhặt củi như trước. Hình ảnh mẹ nhanh nhẹn bê từng búp măng non, đôi chân trần thoăn thoắt bước qua lối mòn gỗ ghè, sực mùi đất ẩm và lá mục vẫn hiện rõ trong tâm trí An. An nhớ tiếng mẹ cười giòn tan khi thấy cô luống cuống với bó củi lớn. Mẹ dạy An cách chọn măng ngon, cách phân biệt những cành củi khô dễ bén lửa, cả cách né những bụi gai và ong rừng. Giờ nhìn nét khắc khổ trên làn da sạm nắng và thân hình gầy mòn, An không khỏi xót xa.

An đã bước vào tuổi đôi mươi, cái tuổi đẹp nhất của người con gái. Đôi mắt to tròn, ánh lên nét trong sáng, ngây thơ. Dáng người thanh mảnh tựa như nhánh liễu càng tôn nét đẹp dịu dàng. Mỗi lần An xuất hiện là không ít chàng trai trong thôn tìm cách tiếp cận. Họ buông lời tán tỉnh, tìm cơ đi ngang qua nhà An để được thấy bóng dáng cô. Nhưng dường

như cô vẫn chưa bận lòng đến những ngó ý đó.

***

- Di Mậu ơi...

Bà Mậu gượng trở dậy, bám vào tường lần ra mở cửa. Thì ra là Nguyên, chàng trai thôn bên đã theo đuổi An từ lâu. Bà Mậu rất quý mến chàng trai này. Mặc dù bị An từ chối nhiều lần nhưng Nguyên không bỏ cuộc. Những khi trời đổ mưa lớn, Nguyên chẳng ngại đội mưa sửa lại mái nhà cũ kỹ dột nát. Anh còn mang theo cả những tấm lá cọ to, cẩn thận đắp thêm để ngăn mưa ngấm vào nhà. Mùa đông giá rét về, chẳng đợi ai nhờ, Nguyên đã mang đến những bó củi khô đặt gọn trước hiên rồi lặng lẽ quay đi trước khi mẹ con An kịp ra cảm ơn. Cứ thế, sự hiện diện của Nguyên đã trở thành một phần quen thuộc trong cuộc sống của mẹ con bà Mậu. Những việc làm tuy nhỏ bé nhưng âm áp tình người của anh khiến bà nhiều lần khẽ thở dài.

- Con có lọ mật ong ngâm quất này, di ngâm cho đỡ ho nhé! Mai lên phố giao hàng, con mua cho đi ít thang thuốc cho mau khỏe. Chào đi con về ạ!

Không để bà Mậu kịp từ chối, Nguyên nhẹ dúi vào tay bà lọ mật ong rồi quay lưng đi, dáng cao lớn khuất dần sau rặng cây xanh rì. Bà Mậu lặng nhìn theo, lòng vừa cảm động vừa áy náy.

Nguyên thích An ngay từ lần gặp gỡ đầu tiên. Đó là một buổi chiều thu đẹp đến nao lòng. Anh lên rừng bắn chim, tình cờ gặp mẹ con bà Mậu gánh củi về.

Nhìn dáng người nhỏ nhắn của An lom khom nâng bó củi lớn, bà Mậu thì vừa đi vừa thờ dốc, Nguyên không thể làm ngơ. Anh chạy đến ngó lời giúp đỡ. Trên đường về, ánh hoàng hôn dịu nhẹ làm khung cảnh càng thêm thơ mộng. An, với tính cách hoạt bát của mình, không ngừng kể những câu chuyện hài hước về cuộc sống thường ngày, như chuyện cô bị gà rừng "chơi khăm" hay lần nhầm tổ ong với tổ chim khiến cả ba người cười như nắc nẻ. Vốn ít nói và trầm tính, lần đầu tiên Nguyên cảm thấy lòng mình nhẹ nhàng đến lạ. Đã lâu lắm rồi anh mới được cười vui như thế.

Khi quay sang nhìn An, trái tim Nguyên như lỡ một nhịp. Dưới ánh chiều tà, đôi mắt cô long lanh như hồ nước mùa thu, nụ cười rạng rỡ tựa bông hoa mới nở. Gương mặt tươi sáng, thánh thiện của An để lại trong lòng Nguyên một cảm xúc khó tả, như ánh sáng len lõi xua tan những mảng tối thâm lặng trong tâm hồn anh. Từ khoảnh khắc ấy, anh biết rằng trái tim mình đã thuộc về cô gái ấy.

***

An ngồi bên bờ suối, tay cầm bó củi mới hái, lòng đầy những suy tư. Mùi cỏ mật thơm ngát lan tỏa trong không gian tĩnh lặng như muốn xoa dịu những nỗi buồn sâu kín trong lòng cô. Lòng An chợt chùng xuống khi nghĩ về bố - một người cô không biết là ai, chưa từng thấy ai trong thôn nhắc đến, kể cả mẹ. Mỗi khi An hỏi

mẹ, bà chỉ im lặng, ánh mắt thoáng nét buồn xa xăm.

Mùa đông lạnh giá lại về. Rét như cứa vào da thịt. Những hàng cây trụi trụi trong cơn gió lạnh. Bà Mậu ngồi lặng lẽ trên giường. Đôi mắt mờ đục khẽ hướng ra phía bầu trời xám xịt. Bà thở hắt ra như muốn trút đi những gánh nặng đã đeo mang suốt cuộc đời.

Tiếng xe máy quen thuộc vang lên ngoài ngõ, phá tan sự tĩnh lặng âm ảm. Sáng nay An nhờ Nguyên chở lên phố mua cho mẹ mấy thang thuốc. Bà Mậu nghe tiếng bước chân của hai đứa, lòng dâng lên một niềm vui nhỏ nhoi. An bước vào nhà, tay xách túi thuốc, gương mặt đỏ hây vì gió lạnh. Một lúc sau, Nguyên đi vào, bung trên tay bát thuốc ấm nóng, lan tỏa mùi hương thảo mộc khắp phòng. Mặc dù mệt mỏi, không thiết ăn uống gì nhưng khi nhìn vào ánh mắt lo lắng của con gái và sự chân thành của Nguyên, bà Mậu cố gắng uống chút ít. Nhưng vừa nuốt một ngụm nhỏ thì con ho dữ dội bất ngờ kéo đến, làm cơ thể bà rung lên từng chập. Hơi thở yếu ớt dần trở nên đứt quãng và bà không còn đủ sức để ngồi dậy nữa.

Nguyên đỡ bà nằm xuống, đôi tay run rẩy không giấu nổi sự lo lắng. An quỳ bên cạnh, nắm chặt bàn tay gầy guộc của mẹ. Trong ánh sáng yếu ớt của buổi chiều đông, bà Mậu gom chút hơi tàn cuối cùng, nắm tay con gái thật chặt, đôi mắt mờ đục nhìn An đầy yêu thương xen lẫn

tiếc nuối. Giọng bà thều thào, ngắt quãng:

- Xin lỗi con... Mẹ không thể ở bên con được nữa...

An cúi xuống, nước mắt lăn dài trên má. Bàn tay cô vuốt nhẹ lên mái tóc bạc của mẹ. Nhưng ngay lúc ấy, bà Mậu mở lời, hé lộ một bí mật mà bà đã giấu kín suốt cả đời mình.

- Con đã đủ lớn... để biết sự thật... Mẹ... không phải mẹ ruột của con. Mẹ... nhặt được con ở túp lều cũ ven sông, ngày ấy rét lắm... Cảm ơn con... đã đến bên cuộc đời của mẹ... mang đến cho mẹ niềm vui, hạnh phúc mà mẹ không bao giờ nghĩ mình có thể có. Hãy sống thật tốt, con nhé... Và luôn nhớ rằng... mẹ... yêu con!

An sững sờ. Những lời ấy như sét đánh ngang tai. Nước mắt giàn giụa, cô nắm chặt tay mẹ, cảm nhận hơi ấm cuối cùng từ bà. Bà Mậu mỉm cười, ánh mắt dịu dàng dần khép lại trong hàng nước mắt lăn dài. Những giọt nước mắt chứa đựng biết bao buồn tủi, chất chứa nỗi niềm không biết kể cùng ai. Cả cuộc đời bà đã gạt bỏ tất cả những lời xì xào, gièm pha để quyết định không lập gia đình, dồn trọn tình yêu thương chăm sóc cho đứa trẻ mà bà coi như con ruột. Thời gian trôi qua, tình mẫu tử giữa bà và An ngày càng bền chặt. Bà lo sợ một ngày nào đó người phụ nữ kia sẽ xuất hiện, giành lại đứa con mà bà đã dành trọn tình yêu và sự bao bọc. Bà sợ lúc người thân duy nhất trong cuộc đời mình bị cướp đi, cuộc đời bà lại quay lại những chuỗi ngày buồn, cô độc.

***

An đứng lặng trước di ảnh của mẹ, những ký ức ám áp tràn ngập trong tâm trí. Nhưng giờ đây cô không còn một mình. Nguyên - người con trai luôn âm thầm ở bên, nay đã trở thành bờ vai vững chãi cho cô dựa vào.

Những tia nắng đầu tiên của mùa xuân bắt đầu len qua những tán cây khô cằn, mang theo hơi thở mới của sự sống và hy vọng. Cảnh vật như bừng tỉnh sau giấc ngủ đông dài.

An nhắm mắt, khẽ tựa đầu lên vai Nguyên, cảm nhận hơi ấm dịu dàng. Trong khoảnh khắc ấy, mọi nỗi đau như được xoa dịu. Cô thì thầm, giọng pha chút nghẹn ngào nhưng đầy yêu thương:

- Cảm ơn anh, mùa xuân của em!

Nguyên mỉm cười, siết nhẹ bàn tay cô trong tay mình như một lời hứa, rằng anh sẽ luôn bên cạnh, cùng cô vượt qua mọi chông gai của cuộc đời. Mùa xuân đã trở lại, không chỉ trong không gian, mà còn trong trái tim của An, mang theo niềm tin và hy vọng mới cho những tháng ngày sắp tới. ■

Góp sức vào hai cuộc kháng chiến chống đế quốc xâm lược của quân và dân ta không thể không kể đến những anh hùng thanh, thiếu niên. Tuổi trẻ của họ, cuộc đời của họ đã được kể lại trong nhiều trang sách gửi đến những thế hệ sau.

Ngay từ bậc tiểu học, các thế hệ học sinh hôm nay đã bắt đầu được làm quen với nhiều nhân vật lịch sử, trong đó có những người anh, người chị tuổi nhỏ dũng cảm như Kim Đồng, Võ Thị Sáu, Vừ A Dính, Dương Văn Nội... Những câu chuyện kể về các liệt sĩ thiếu niên để lại nhiều ấn tượng sâu sắc. Mong muốn mang đến cho độc giả nhỏ tuổi một hình thức tiếp cận mới, NXB Kim Đồng đã cho ra mắt những cuốn sách tranh về các anh hùng trẻ tuổi. Ngay từ khi mới ra mắt năm 2019, hai tác phẩm đầu tiên của loạt sách tranh này là “Võ Thị Sáu” và “Lý Tự Trọng” đã rất thu hút độc giả. Có lẽ bởi đây là lần đầu tiên hình tượng những người anh hùng trẻ tuổi được tái hiện trong tác phẩm sách tranh minh họa màu khổ lớn lồng ghép với phần lời kể sinh động.

Sau thành công của hai tác phẩm này, một loạt cuốn sách tranh về những tấm gương anh hùng trẻ tuổi đã ra mắt độc giả như “Bé Văn Đàn”, “Kim Đồng”, “Phan Đình Giót”, “Tô Vinh Diện”, “Nguyễn Văn Trỗi”, “Trần Văn Ôn”, “Mạc Thị Bưởi”, “Lý Tự Trọng”... Độc giả độ tuổi thiếu niên, nhi đồng rất nồng nhiệt, hào hứng đọc từng trang sách để “gặp” một Vừ A Dính mới hơn mười tuổi nhưng đã biết giúp cha đi

Sách về những anh hùng trẻ tuổi

HẠ YẾN

Một số tác phẩm về các anh hùng trẻ tuổi của NXB Kim Đồng.

săn thú, giúp mẹ làm nương, theo các anh lớn đi canh gác, làm thông tin liên lạc cho các anh chị du kích trong bản; để biết một Bé Văn Đàn mồ côi mẹ từ thuở bé, phải đi ở cho địa chủ từ lúc tuổi còn nhỏ và đã dũng cảm lấy thân mình làm giá súng để đồng đội bắn quân thù trong một trận chiến ác liệt; để lặng đi trước hình ảnh chị Sáu can trường, trước họng súng của quân thù vẫn bình thản cất cao tiếng hát; hay đây tự hào và khâm phục khi “nghe” câu nói bất hủ của anh Lý Tự Trọng trước kẻ thù: “Tôi chưa đến tuổi thành niên, nhưng tôi đủ trí khôn để hiểu rằng con đường của thanh niên chỉ là con đường cách mạng, không thể có con đường nào khác. Tôi tin rằng nếu các ông suy nghĩ kỹ thì các ông cũng thấy cần phải giải phóng dân tộc, giải phóng những người cần lao như tôi”.

Diện mạo mới mẻ, cuốn hút

cùng lời kể ngắn gọn, súc tích kèm theo những bức tranh minh họa chân thực ở các góc độ đã làm nên sức hấp dẫn cho bộ sách. Những năm vừa qua, bộ sách đã được tái bản nhiều lần, song song với việc tiếp tục cho ra mắt những tác phẩm mới như “Chuyện kể về người tổng phụ trách đội đầu tiên”, “Chuyện kể về mười cô gái ngã ba Đồng Lộc”, “Chuyện kể về năm đội viên đầu tiên” và đặc biệt là cuốn truyện thơ “Người con trai Nà Mạ” đầy xúc động về tấm gương chiến đấu và hy sinh anh dũng Kim Đồng - người đội trưởng đầu tiên Hội Nhi đồng Cứu vong (sau đổi thành Đội Nhi đồng Cứu quốc, tiền thân của Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh ngày nay).

Bên cạnh dòng sách tranh, những cuốn truyện chữ về cuộc đời và tấm gương của những người trẻ yêu nước, dám sống, đấu tranh, hy sinh cho lý tưởng cao đẹp đã được các tác giả trải

trên từng trang viết. Như nhà văn Tô Hoài với các tác phẩm “Kim Đồng”, “Vừ A Dính”, “Tuổi trẻ Hoàng Văn Thụ”, Đoàn Giỏi với truyện “Trần Văn Ôn”, Xuân Sách với truyện “Phạm Ngọc Đa”, Xuân Đài với “Tuổi nhỏ Hoàng Văn Thụ”, Văn Tùng với “Lý Tự Trọng: Sống mãi tên anh”, Nghiêm Đa Văn với truyện ký “Nguyễn Đức Cảnh”, Lê Quang Vịnh với “Chị Sáu ở Côn Đảo”, Trần Đình Vân (Thái Duy) với “Sống như Anh”, Phạm Hồng Cư với “Đại tướng Võ Nguyên Giáp thời trẻ”, Lê Văn với “Dương Văn Nội”...

Câu chuyện về những cuộc đời anh hùng đã đi vào lịch sử như một huyền thoại được kể lại đầy xúc động và cuốn hút, trở thành những tác phẩm văn học nổi tiếng được tái bản rất nhiều lần, thuộc danh sách những cuốn sách mà thanh niên Việt không thể không đọc một lần trong đời để hiểu thêm về một thời cha ông đã sống và chiến đấu mới có được hòa bình, độc lập, hạnh phúc cho thế hệ hôm nay. Trong đó, cuốn sách “Sống như Anh” từng là một hiện tượng xuất bản. Ban đầu tác phẩm có tên là “Những lần gặp gỡ cuối cùng”, sau đó đã được đổi tên thành “Sống như Anh”, khi xuất bản vào năm 1965 đã đạt con số kỷ lục 302 nghìn bản - con số đến bây giờ cũng vẫn còn là niềm mơ ước với nhiều tác phẩm. Đặc biệt, “Sống như Anh” đã ảnh hưởng sâu sắc đến

nhiều thế hệ học sinh, sinh viên, thanh niên, chí sĩ... thời kỳ kháng chiến chống Mỹ cứu nước. Thậm chí, từ cuốn sách còn tạo ra một làn sóng sống, học tập, sản xuất và chiến đấu noi gương anh Trỗi trong các thanh niên Việt lúc bấy giờ. Cuốn sách “Sống như Anh”, bởi thế, đã được đánh giá là một tập tư liệu rất quý và là một tác phẩm văn học lớn. Qua tâm hồn trong trẻo và tràn ngập yêu thương của người vợ trẻ, qua ngòi bút trung thực và tế nhị của người ghi, chúng ta thấy hiện lên hình ảnh rất sinh động của Anh hùng Nguyễn Văn Trỗi và của cả một tập thể anh hùng, cả một dân tộc anh hùng.

Mỗi câu chuyện cuộc đời anh hùng, trong đó có các anh hùng trẻ tuổi, luôn có ý nghĩa truyền cảm hứng rất lớn. Bởi thế, nhiều đơn vị xuất bản luôn quan tâm phát triển và “làm mới” mảng sách này. Như nền tảng sách trực tuyến Waka đã hợp tác với Trung ương Đoàn Thanh niên cộng sản Hồ Chí Minh, Hội Liên hiệp Thanh niên Việt Nam xây dựng Tủ sách Thanh niên (hay còn gọi là Tủ sách Yêu nước). Ứng dụng này từng phát động một cuộc thi viết với chủ đề “Những tấm gương anh hùng truyền cảm hứng cho người trẻ” nhằm tạo ra sân chơi lành mạnh, bổ ích cho thanh niên, truyền cảm hứng tinh thần dân tộc, ý chí kiên cường cho thế hệ trẻ Việt Nam thông qua những tấm gương anh hùng trẻ tuổi với thông điệp: “Hãy không ngừng phấn đấu thi đua học tập, trau dồi phẩm chất đạo đức để không phụ sự mất mát hy sinh tính mạng của các anh hùng trẻ tuổi, đã góp phần tạo nên nền độc lập tự do của nước nhà”.

TÁC GIẢ - TÁC PHẨM

ĐỖ NGỌC YÊN

Nếu ở các tập thơ trước, “Khúc thiên thai” và “Non nước đàn trời”, Lê Cảnh Nhạc luôn giữ được mạch nguồn thơ “niềm riêng sau trước vụn tình nước non” chất chứa một tình yêu quê hương, đất nước, nghĩa tình với các bậc sinh thành, anh em, bằng hữu, thì đến tập “Đi về phía mặt trời”, vẫn là Lê Cảnh Nhạc ấy, nhưng lại ở một chiều kích khác. Ngay tên tập thơ đã gợi suy nghĩ là tác giả đang hướng tới ánh sáng của chân lý và lẽ phải. Đây là một bước tiến mới trong quan niệm và tư duy nghệ thuật của Lê Cảnh Nhạc.

Tập thơ viết khá đều tay với giọng thơ nghiêm về những suy tư, chiêm nghiệm về lẽ đời, lòng người trước những biến cố thăng trầm của lịch sử, về sự cảm dỗ của quyền lực. Tính chất tự ý thức (mà triết học gọi là tự phản tư) về bản ngã cá nhân được coi như một điểm sáng trong “Đi về phía mặt trời” của nhà thơ Lê Cảnh Nhạc. Điều này ở các tập thơ trước của anh chưa thật đậm đặc, rõ nét

như ở tập thơ này. Phải chăng khi người ta càng sống, càng nhiều trải nghiệm cá nhân thì càng có cơ hội để nhận ra những điều tưởng là thế nhưng lại không phải thế.

Trong bài thơ “Cám dỗ”, anh viết: “Vàng sáng rọi/ Triệu ánh nhìn chiêm ngưỡng/ Đùng quên bóng sau lưng che lấp bao người/ Tuyệt đỉnh phút thăng hoa/ Đùng quên linh hồn rừng nhuốm bụi/ Ta biết trong ta những góc nào u tối/ Mê hoặc ta đâu dễ dứt lia”. Sự cám dỗ của quyền lực chẳng khác nào một thứ rượu ngon làm người ta dễ say khi chạm. Càng dần sâu vào, con người càng có nguy cơ đánh mất sự kiểm soát về hành vi của mình, không còn khả năng phân biệt đâu là đúng - sai, đâu là sáng - tối. Nhất là khi ta đứng ở đỉnh cao quyền lực của một cơ quan, đơn vị nào đó, của một nhóm cộng đồng, thì tham vọng quyền lực càng trở nên nguy hiểm hơn. Đến mức biến người ta thành nô lệ cho quyền lực lúc nào không hay biết: “Con khát cuồng si nô lệ/ Bóng tối gian manh vỗ về tâm trí/ Uốn lờn ta lúc diễn thuyết dâng đàn”. Và như một lẽ tự

nhiên, “Ta nhón cao/ Bóng tối lớn dần/ Vô áo choàng nuốt quầng ánh sáng”. Nhưng những “cám dỗ ngọt ngào” bao giờ cũng mang theo “mầm cay đắng”, nếu như ta không “biết soi mình”.

Bài thơ “Màu cỏ non” viết nhân kỷ niệm 40 năm chiến đấu bảo vệ Thành cổ Quảng Trị năm 1972 dựng lên hai bức tranh tương phản mang tính cảnh tỉnh. Một bên là sự hy sinh anh dũng của chiến sĩ ta trong 81 ngày đêm chiến đấu bảo vệ Thành cổ. Phần lớn các anh tuổi đời mới đôi mươi, đang ngồi trên ghế giảng đường đại học để viết tiếp ước mơ xanh của đời mình, nhưng khi đất nước có chiến tranh, các anh sẵn sàng xếp bút nghiên lên đường theo tiếng gọi thiêng liêng của Tổ quốc. Trong số họ đã không ít người ra đi mãi không về: “Nóc hầm chữ A bung trong khói bom/ Máu thấm tường thành cỏ/ Ngày Thạch Hãn đổ ngầu chớp lửa/ Bao tuổi xuân nằm lại dưới lòng sông”, bao máu xương đổ xuống để “Xây đắp nên hình hài đất nước hôm nay”. Và một bên là bức tranh sau khi đất nước hòa bình, bắt tay vào hàn gắn vết thương chiến tranh và

xây dựng đất nước phồn vinh, cuộc sống ấm no. Nhưng nào mấy ai ngờ được rằng thương trường cũng khắc nghiệt không kém là bao so với chiến trường khi những cám dỗ quyền lực và quyền lợi vật chất đeo bám con người ta khiến có người không thể nào vượt thoát ra khỏi vòng xoáy của tham, sân, si: “Giữa những lần ranh vòng xoáy cuộc đời/ Ai gục ngã trước hư danh quyền lực/ Mê đắm vinh hoa, so kẻ được mất/ Cám dỗ thường ngày, cần bánh xe lăn”.

Có thể nói, trong tập “Đi về phía mặt trời”, chúng ta dễ dàng bắt gặp nhiều bài về chủ đề sự cám dỗ của quyền lực. Quyền lực là cái mà bất cứ quốc gia, dân tộc hay một cộng đồng cư dân nào cần thiết phải có để quản lý và vận hành xã hội phát triển. Nhưng lợi dụng quyền lực để mưu cầu lợi ích cá nhân, không sớm thì muộn cũng phải trả giá đắt cho sự lợi dụng ấy. “Đi về phía mặt trời” của nhà thơ Lê Cảnh Nhạc chính là lời cảnh tỉnh cho bất kỳ ai đã, đang và sẽ có quyền lực trong tay. ■

Hương tới ánh sáng của chân lý và lẽ phải

Nước chanh có phải thần dược?

BẢO NGỌC

Chanh là loại quả chứa nhiều vitamin C có tác dụng kháng khuẩn, chống viêm, chống mệt mỏi... Do đó, nhiều công thức pha nước chanh nguyên chất, nước chanh pha muối, pha mật ong đã và đang được nhiều người "rì tai" nhau để chữa được nhiều bệnh, giảm cân nhanh. Thực hư nước chanh có tác dụng "thần kỳ" như vậy không?

Tác dụng của chanh

Giống như các loại quả cùng họ nhà cam quýt khác, chanh là một trong những loại thực phẩm nổi tiếng với hàm lượng vitamin C cao. Theo bảng thành phần dinh dưỡng Ciqua, loại quả này chứa 45mg vitamin C trên 100g. Đây là một tỉ lệ đáng kể do nhu cầu vitamin C là 110 mg/ngày cho cả nam và nữ theo khuyến nghị. Nhờ giàu vitamin C, nước chanh có thể giúp cơ thể vượt qua mệt mỏi, ngăn ngừa nhiễm khuẩn do virus và vi khuẩn, chữa lành và bảo vệ thành mạch tốt hơn. Một ưu điểm khác là chanh có tác dụng chống oxy hóa. Do đó, việc sử dụng nước chanh đều đặn có thể giúp bảo vệ cơ thể khỏi các gốc tự do và ngăn ngừa sự xuất hiện của một số bệnh.

Trong các bài thuốc dân gian, chanh cũng là vị thuốc thanh nhiệt, thanh phế trừ đàm, có vị chua tính mát, giải độc... Nước chanh có tác dụng thanh nhiệt trị chứng sốt, chứng viêm cho bệnh nhân, đặc biệt các bệnh như cảm cúm, viêm họng, ho sốt... Công dụng tương tự như các loại trái cây họ cam quýt khác, vitamin C và flavonoid có trong những loại quả này có tác dụng cải thiện tình trạng da. Vitamin C giúp cơ thể sản xuất collagen, da đẹp hơn và ngăn ngừa da lão hóa. Bởi vậy, việc uống nước chanh như một loại đồ uống lành mạnh thay cho những đồ uống có đường khác có thể giúp mọi người hạn chế lượng calo nạp vào và có khả năng hỗ trợ giảm cân lành mạnh.

Nhưng không nên quá lạm dụng

Chị Nguyễn Thị Thủy (quận Thanh Xuân, Hà Nội) chia sẻ: "Nghe mọi người nói công dụng của quả chanh, tôi cũng thường xuyên sử dụng với nhiều cách pha chế khác nhau. Buổi sáng tôi uống nước chanh pha một chút mật ong

Nước chanh rất tốt nhưng nếu uống không đúng cách hoặc uống quá nhiều sẽ gây hại cho sức khỏe.

cảm thấy cơ thể rất sáng khoái, đỡ triệu chứng ho húng hắng khi thay đổi thời tiết. Đến mùa chanh vàng, gia đình chuẩn bị một hũ ngâm chanh với đường phèn có tác dụng trị ho cho trẻ nhỏ. Đây cũng là loại đồ uống cho trẻ em tốt hơn so với các loại nước giải khát đóng chai bán sẵn, trà sữa... chứa quá nhiều đường". Thấy nước chanh uống thực sự tốt, nên gần đây khi trên mạng xã hội có nhiều người chia sẻ công thức pha 200ml nước với khoảng hơn chục quả chanh để uống vào buổi sáng khi bụng đói sẽ có tác dụng chữa một số loại bệnh như bệnh dạ dày, giảm mỡ, thải độc, phòng ngừa ung thư, chị Thủy đã làm theo. Sau khi uống thử, chị Thủy cảm thấy bụng đau dữ dội nên phải dừng lại.

PGS Nguyễn Trọng Hưng, Viện Dinh dưỡng quốc gia (Hà Nội) cho biết, đến nay chưa có nghiên cứu nào khẳng định uống nước chanh thải độc cơ thể hay giúp chữa trào ngược dạ dày. Theo bác sĩ Hưng, nước chanh có nhiều tác dụng cho sức khỏe như có chứa nhiều chất chống oxy hóa, nhiều vitamin C, cung cấp nước cho cơ thể, giúp giải nhiệt khi thời tiết nắng nóng... Nhưng thành phần nước chanh có tính axit. Buổi sáng đang đói bụng, dịch vị dạ dày tiết ra nhiều, lượng axit nhiều hơn, nếu uống thêm chanh đậm đặc có thể gây tổn thương thêm niêm mạc dạ dày.

Do đó, đối với người bị trào ngược dạ dày - thực quản nên thận trọng khi

ăn chanh, đặc biệt trong lúc bụng đói vì nó có thể làm các triệu chứng trở nên trầm trọng hơn. Khi lượng acid trong dạ dày tăng lên sẽ trào ngược lên thực quản gây ra các triệu chứng khó chịu như ợ nóng, ợ chua và đau rát ngực. Tuy nhiên mức độ ảnh hưởng việc ăn chanh khác nhau tùy thuộc vào từng người. Những người có triệu chứng trào ngược dạ dày - thực quản nặng nên tránh ăn chanh và các thực phẩm có tính acid khác, những người có triệu chứng nhẹ hơn có thể tiêu thụ một lượng nhỏ chanh pha loãng mà không gặp vấn đề gì.

Ngoài ra, vì chanh có tính axit cao nên dễ gây mòn men răng, đặc biệt là khi men răng đã bị tổn thương. Men răng bị mòn sẽ làm lộ lớp ngà răng bên dưới, gây ra tình trạng răng nhạy cảm, ê buốt khi ăn đồ chua, nóng, lạnh. Acid trong chanh cũng kích thích các dây thần kinh trong ngà răng gây ra cơn đau nhức khó chịu. Theo BSKKI Lê Thực Trinh, chuyên khoa Răng Hàm Mất, Bệnh viện Quân y 354, do nước chanh có tính axit nên có tác động nhất định đến răng, nếu tiếp xúc liên tục sẽ làm mòn men răng. Cảm giác ê răng có thể cảnh báo nồng độ axit cao gây hại cho răng. Do đó để bảo vệ men răng, chúng ta không nên uống nước cốt chanh liên tục, khi uống nước chanh nên dùng ống hút để giảm tiếp xúc trực tiếp giữa nước chanh với răng. ■

MÁCH BẠN

Công thức pha nước chanh giải khát làm đẹp da

Với những công dụng tuyệt vời, quả chanh cũng có thể pha chế thành nhiều loại thức uống tốt cho sức khỏe, làn da và vóc dáng... Chúng ta hãy bỏ túi một vài công thức để có một loại đồ uống "ngon, bổ, rẻ" thay thế các loại đồ uống đóng chai bán sẵn nhiều đường không tốt cho sức khỏe.

Trà chanh gừng

Trà chanh gừng là một loại thảo dược phổ biến mang lại nhiều lợi ích cho sức khỏe. Trà được pha bằng cách kết hợp gừng tươi nghiền và nước cốt chanh, mật ong hoặc đường. Gừng đã chứng minh được đặc tính chống viêm đặc biệt là nhờ một họ phân tử, gingerols, cũng là một chất chống oxy hóa tuyệt vời.

Trà gừng chanh có đặc tính chống viêm do đó có thể giúp giảm đau và viêm liên quan đến các tình trạng như viêm khớp, đau đầu và đau bụng kinh.

Nước chanh pha thêm các loại "topping"

Uống nước chanh pha loãng đều đặn giúp cung cấp cho cơ thể một lượng vitamin C ổn định, từ đó hỗ trợ sản xuất collagen và giúp giảm sự xuất hiện của nếp nhăn. Càng hoàn hảo hơn khi nước chanh kết hợp thêm các loại "topping" ngon miệng như nha đam, hạt chia.

Nha đam, hạt chia cũng có nhiều công dụng trong làm đẹp da, trị mụn ần, giữ gìn vóc dáng.

Nước chanh bạc hà

Với tác dụng cung cấp vitamin C của chanh tươi kết hợp thêm lá bạc hà có lượng tinh dầu giúp hạ sốt, chữa ngạt mũi, nhức đầu, hỗ trợ tiêu hóa, làm đẹp da. Do đó, loại thức uống này vừa thơm ngon, đẹp mắt để pha chế lại vừa giúp chị em có làn da trắng mịn, giữ gìn vóc dáng.

THANH PHONG

BÁC SĨ TẠI NHÀ

Nên uống nước chanh pha mật ong

Hỏi: Tôi nghe nói nước chanh nên uống vào buổi sáng, có thể uống trước khi ăn sáng. Cách uống như vậy sẽ rất tốt cho sức khỏe, làm đẹp da, giữ gìn vóc dáng... Xin hỏi bác sĩ điều này có đúng không, người bị bệnh về dạ dày có thể uống nước chanh vào buổi sáng?

Hoàng Thu Hồng (quận Hà Đông, Hà Nội)

Đáp: Chanh là loại trái cây cung cấp nhiều vitamin C với lượng calo cực thấp. Nước chanh phù hợp với người cần giảm cân nhưng để dễ uống hơn, bạn có thể pha loãng thêm chút mật ong. Mật ong không chứa chất béo, cholesterol và natri mà thay vào đó là hàm lượng

dồi dào các loại vitamin như vitamin A, vitamin B (B2, B3, B6, B9), khoáng chất magie, sắt, phot pho...

Nước chanh âm pha cùng mật ong thích hợp uống vào buổi sáng, khi mới thức dậy. Bởi lúc này dạ dày vẫn đang trong trạng thái rỗng, nước chanh mật ong có thể phát huy tối ưu tác dụng hỗ trợ giảm cân. Tuy vậy, bạn cũng cần lưu ý rằng, axit trong chanh tương đối cao nên dễ ảnh hưởng đến dạ dày. Vì thế, nếu uống vào buổi sáng, bạn không nên pha quá nhiều chanh mà chỉ pha khoảng nửa trái chanh.

Nếu đang bị bệnh lý về dạ dày, tốt nhất không uống

nước chanh mật ong vào thời điểm buổi sáng mà hãy uống vào buổi trưa. Theo đó, thời điểm uống thích hợp là sau bữa ăn 15 phút. Lúc này, nước chanh pha mật ong sẽ phát huy hiệu quả tác dụng đốt cháy mỡ thừa, giúp năng lượng tiêu hao nhanh hơn.

Ngoài ra, nước chanh mật ong có thể uống sau khi tập luyện thể chất được khoảng 30 phút. Vì khi đó, cơ thể rất cần cung cấp thêm nước, chất điện giải mất đi sau thời gian luyện tập.

Bác sĩ Nguyễn Thị Nhung
Bệnh viện Đa khoa Medlatec

"Đánh thức" miền di sản Bắc Ninh

Bài và ảnh: BẢO KHÁNH

Bắc Ninh là trung tâm của xứ Kinh Bắc xưa. Là tỉnh có diện tích nhỏ nhất cả nước, nhưng Bắc Ninh lại có bề dày văn hóa, lịch sử hiếm nơi nào sánh bằng. Mặc dù vậy, không phải ai cũng biết đến kho tàng di sản văn hóa quý báu này. Vì thế, ngay khi MV "Bắc Blink" của ca sĩ Hòa Minzy ra mắt, tỉnh Bắc Ninh đã đưa vào hoạt động tour miễn phí "Tinh hoa văn hóa Bắc Ninh - Sắc màu di sản" nhằm tranh thủ hiệu ứng của MV để lan tỏa vẻ đẹp của vùng đất Kinh Bắc đến đông đảo người dân, du khách.

Sự nhập cuộc thức thời

Ngay sau khi MV "Bắc Blink" được phát hành, nhiều du khách đã rất tò mò muốn đến thăm các địa điểm xuất hiện trong các cảnh quay của MV như chùa Phật Tích, chùa Dâu, đền Đô, đền Bà Chúa Kho, lăng Kinh Dương Vương, Làng tranh dân gian Đông Hồ, làng gốm Phù Lãng, bảo tàng Bắc Ninh, cây cô đơn... Năm bắt được xu hướng này, từ ngày 8-3, Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch (VHTTDL) Bắc Ninh đã tổ chức tour miễn phí "Tinh hoa văn hóa Bắc Ninh - Sắc màu di sản" với tần suất 2 tuyến mỗi ngày, mỗi tuyến gồm 2 xe du lịch 45 chỗ, thu hút người dân Bắc Ninh và du khách từ Hà Nội cùng các tỉnh, thành đến trải nghiệm.

Nhờ việc kịp thời mở các tour, tuyến du lịch miễn phí, lượng khách du lịch đến với Bắc Ninh vào dịp cuối tuần đã tăng đột biến. Giám đốc Bảo tàng và Xúc tiến Du lịch Bắc Ninh Nguyễn Hữu Mạo cho biết: "Từ ngày 8 đến 23-3, chúng tôi đã đón khoảng 2.000 lượt khách tham gia tour "Tinh hoa văn hóa Bắc Ninh - Sắc màu di sản". Lượng khách đến với chương trình mỗi ngày một đông, nhưng với chủ trương "không để ai phải ra về khi chưa tham quan Bắc Ninh", bắt đầu từ ngày 22-3 đến 29-6, chúng tôi tăng thêm số lượng lên 4

Các bạn trẻ mặc trang phục truyền thống quay clip tại chùa Dâu - một trong những di tích xuất hiện trong MV "Bắc Blink".

tuyến/ngày và huy động thêm đầu xe của các đơn vị trên địa bàn tỉnh. Để bảo đảm chất lượng tour tuyến, chúng tôi triển khai hình thức đăng ký dịch vụ online nhằm phục tối đa số lượng khách đăng ký với chất lượng dịch vụ tốt nhất".

Chia sẻ sau khi tham quan các điểm đến, cụ Nguyễn Mạnh Đạt, 97 tuổi, ở khu Niềm Xá (phường Kinh Bắc, thành phố Bắc Ninh) phấn khởi cho biết: "Rất lâu rồi tôi mới có dịp trở lại thăm các di tích này. Một số điểm đến lần đầu tiên tôi được đặt chân tới nhờ tham gia chương trình tour miễn phí. Tôi rất tự hào khi vẻ đẹp của quê hương mình ngày càng được nhiều người biết tới".

Hào hức tham gia tour, du khách Minh Hằng, 22 tuổi, đến từ thành phố Hòa Bình cho biết: "Ngay khi tỉnh Bắc Ninh mở tour tham quan miễn phí, em và bạn bè đã chuẩn bị những bộ trang phục truyền thống thật đẹp để quay clip tại các điểm di tích đã xuất hiện trong MV "Bắc Blink". Đây đang là xu hướng thịnh hành của giới trẻ. Bên cạnh đó, việc tham gia chương trình cũng giúp em hiểu hơn về vẻ đẹp của vùng đất Bắc Ninh, qua đó

bồi đắp thêm tình yêu và lòng tự hào về di sản văn hóa của Việt Nam".

"Đòn bẩy" thu hút khách

Việc kịp thời triển khai chương trình tour miễn phí cho thấy sự nhanh nhạy của tỉnh Bắc Ninh khi huy động nguồn lực xã hội hóa, tận dụng lợi thế của công nghệ số để quảng bá và phát triển du lịch gắn với công nghiệp văn hóa. Hiệu ứng cộng hưởng giữa nhiều yếu tố đã góp phần đưa cái tên Bắc Ninh "vụt sáng" trên bản đồ du lịch Việt Nam sau quãng thời gian dài "ngủ yên". Điều đó cũng cho thấy, nếu biết tận dụng tối đa các nguồn lực, mỗi địa phương đều có thể thu hút khách du lịch bằng những sản phẩm "đỉnh" được xây dựng dựa trên "trữ lượng" di sản phong phú của mình.

Tuy nhiên, để tránh tình trạng chỉ đông khách khi khuyến mại, miễn phí, Bắc Ninh cần đưa tour "Tinh hoa văn hóa Bắc Ninh - Sắc màu di sản" trở thành một sản phẩm "đỉnh" và có thể khai thác lâu dài. Muốn làm được điều này, bên cạnh những định hướng, chính sách của

tỉnh còn cần có sự đồng hành của các doanh nghiệp.

Theo ông Lương Duy Ngân, Tổng Giám đốc Công ty Cổ phần Newstar Group, Bắc Ninh cần xây dựng tour liên kết để thu hút khách từ Hà Nội và khách quốc tế về với tỉnh. Bên cạnh các tuyến du lịch đã được hình thành, cần đa dạng hóa trải nghiệm, nâng cao chất lượng dịch vụ để kéo dài thời gian lưu trú, tăng mức chi tiêu của du khách khi đến với Bắc Ninh. Ông Lương Duy Ngân cũng cho biết, Newstar Group hiện đang xây dựng chương trình tour trọn gói từ Hà Nội đi Bắc Ninh, bao gồm đầy đủ các dịch vụ và bảo hiểm nhằm phục vụ nhu cầu của khách du lịch đi từ Hà Nội.

Với nguồn "vốn văn hóa" phong phú là 1.589 di tích; 4 di sản văn hóa phi vật thể đại diện nhân loại được UNESCO ghi danh, 8 di sản văn hóa phi vật thể cấp quốc gia, 547 lễ hội truyền thống, 120 làng nghề... Bắc Ninh luôn xác định trở thành một trong những trung tâm du lịch văn hóa lớn của vùng Đồng bằng châu thổ sông Hồng và cả nước. Đây là định hướng xuyên suốt được đưa ra theo Quyết định 406/QĐ-UBND ngày 19/9/2022 phê duyệt Đề án "Phát huy giá trị di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh Bắc Ninh giai đoạn 2021 - 2025, định hướng đến năm 2030".

Theo Giám đốc Bảo tàng và Xúc tiến Du lịch Bắc Ninh Nguyễn Hữu Mạo, để tăng cường thu hút khách du lịch trong nước và quốc tế đến với tỉnh nhiều hơn trong thời gian tới, Bắc Ninh sẽ triển khai các chương trình, hoạt động xúc tiến quảng bá, giới thiệu về tiềm năng du lịch, vùng đất và con người Kinh Bắc tại Hà Nội, thành phố Hồ Chí Minh và thị trường Trung Quốc, châu Âu. Bên cạnh đó, Sở VHTTDL Bắc Ninh cũng xây dựng các tour tuyến mẫu, kết hợp với ngành Nông nghiệp xây dựng sản phẩm OCOP gắn với các làng nghề truyền thống nhằm gia tăng dịch vụ và sản phẩm lưu niệm phục vụ du khách khi đến với Bắc Ninh. ■

KHÁM PHÁ

Ba bảo vật quốc gia của Bắc Ninh

Bắc Ninh là vùng đất có bề dày lịch sử, văn hóa lâu đời. Không chỉ sở hữu hệ thống di sản đa dạng, địa phương này còn sở hữu nhiều bảo vật quốc gia quý hiếm. Dưới đây là 3 trong số 18 bảo vật đặc sắc của tỉnh.

Tượng Phật Quan Âm chùa Bút Tháp

Chùa Bút Tháp (xã Đình Tổ, huyện Thuận Thành) là Di tích quốc gia đặc biệt, được khởi dựng từ thế kỷ XIV. Ngôi chùa sở hữu 4 bảo vật quốc gia, một trong số đó là tượng Phật Quan Âm thiên thủ thiên nhãn.

Pho tượng được tạo tác năm 1656, trên chất liệu gỗ phủ sơn son thếp vàng, cao 3,7m, rộng ngang 2,1m, dày 1,15m; được chia làm 4 phần: Tượng, đài sen, bệ và vành tay phụ.

Phần tượng cao 2,35m, gồm 11 khuôn mặt miêu tả vẻ đẹp phúc hậu của người phụ nữ. Thân tượng có 42 cánh tay lớn và 19 đôi tay nhỏ hơn tỏa ra từ lưng, sườn, vai. Vành tay phụ phía sau gồm 958 cánh tay nhỏ tạo thành vòng hào quang. Đài sen gồm 5 lớp

cánh xen kẽ. Bộ tượng khắc dòng chữ Hán ghi niên đại Bính Thân (1656).

Năm 2012, tượng Phật Quan Âm thiên thủ thiên nhãn chùa Bút Tháp được công nhận là Bảo vật quốc gia.

Tượng Phật A Di Đà chùa Phật Tích

Tại chùa Phật Tích (xã Phật Tích, huyện Tiên Du) có pho tượng Phật A Di Đà được làm bằng đá xanh nguyên khối, niên đại thời Lý (thế kỷ XI); cao 1,85m, rộng vai 0,87m, rộng ngang đùi 1,33m. Thân tượng tạc hình Phật ngồi trong tư thế kết ấn thiên định. Khuôn mặt toát lên vẻ trầm tư nhưng mang vẻ đẹp tuyệt mỹ.

Bộ tượng gồm tòa sen và bệ bát giác. Tòa sen cao 0,37m, gồm hai tầng cánh, bên trong chạm nổi hình rồng cuốn. Tòa sen được đặt trên bệ đá hình bát giác cao 0,71m, gồm 5 cấp chạm nổi các họa tiết hoa sen, cúc dây... Đặc biệt, bộ tượng có 42 đôi rồng được

chạm khắc tỉ mỉ và đạt tới đỉnh cao phong cách nghệ thuật thời Lý. Năm 2012, tượng Phật A Di Đà chùa Phật Tích được công nhận là Bảo vật quốc gia.

Bộ tượng Phật Tứ pháp vùng Dâu - Luy Lâu

Vùng Dâu - Luy Lâu (nay thuộc huyện Thuận Thành), là nơi Phật giáo được truyền bá đầu tiên từ Ấn Độ sang. Tại đây hiện còn các ngôi chùa Tứ pháp gắn với tín ngưỡng cổ của người Việt, gồm: Chùa Dâu, chùa Tướng, chùa Dàn (thuộc các xã Thanh Khương, Trí Quả). Trong mỗi chùa đều lưu giữ những pho tượng Tứ pháp có niên đại thời Lê (khoảng thế kỷ XVI).

Bộ tượng Tứ pháp là tượng tròn, khá giống nhau về mặt tạo hình: Khuôn mặt từ bi kiểu Ấn Độ nhưng hình khối cơ thể lại gợi vẻ đẹp của người phụ nữ Việt Nam. Đây không chỉ là bộ tượng độc đáo về nghệ thuật tạo hình mà còn mang những nét văn hóa bản địa đặc trưng, tạo nên những tác phẩm nghệ thuật Phật giáo đậm bản sắc của vùng Kinh Bắc. Năm 2017, bộ tượng Phật Tứ pháp được công nhận là Bảo vật quốc gia.

KHÁNH VI

Paramaribo - một góc Nam Mỹ

THÁI THỊNH

Chắc hẳn nhiều bạn đọc còn khó tìm được đất nước Suriname trên bản đồ chứ chưa nói gì đến thủ đô Paramaribo của quốc gia này. Thành phố nhỏ bé ở đông bắc Nam Mỹ này có vốn vẹn hơn 240.000 người, nhưng đã chiếm hơn một nửa dân số của đất nước Suriname. Tuy vậy, Paramaribo tự hào vì sở hữu nhiều di tích lịch sử và thắng cảnh tự nhiên không thua kém gì các đô thị lớn khác ở Nam Mỹ.

Thành phố cổ kính

Điểm đến đầu tiên ở Suriname mà du khách nên ghé qua là khu phố cổ ở trung tâm thành phố. Khu vực này đã được UNESCO công nhận là Di sản thế giới từ năm 2002 vì sở hữu kho tàng kiến trúc và lịch sử vô cùng quý giá. Du khách tới đây có cảm giác như đi ngược thời gian trở về châu Âu thế kỷ XIX. Khu phố này được xây dựng cho các quan chức, sĩ quan Hà Lan cai quản thuộc địa Suriname. Tuy vậy, các kiến trúc sư không bê nguyên kiến trúc châu Âu sang Nam Mỹ mà đã tìm cách kết hợp hài hòa giữa nét kiến trúc đặc trưng của Hà Lan với kỹ thuật bản địa, tạo nên khu phố cổ với những ngôi nhà gỗ cổ kính, nên thơ. Chưa hết, họ còn đưa nhiều loài cây từ các thuộc địa khác của Hà Lan như giống đa Sri Lanka đến đây để trồng. Những cây cổ thụ rù bóng trên con phố vắng tạo nên cảnh tượng bình dị mà quyến rũ đến khó tin.

Paramaribo là “cửa ngõ” hướng ra biển duy nhất của Suriname. Người Pháp, người Anh, người Hà Lan tranh giành mảnh đất thuộc địa này đa phần vì giá trị hàng hải của Paramaribo. Vì vậy, chẳng có gì lạ khi pháo đài Zeelandia ở Paramaribo lại nằm trong số những pháo đài nổi tiếng tại Nam Mỹ. Ngày nay, tại đây chỉ còn lại bức tường thành bằng gạch và một số khẩu đại bác; nhưng rất nhiều cổ vật, tư liệu lịch sử đã được tập hợp và trưng bày tại Bảo tàng Pháo đài. Khách tham quan có cơ hội tìm hiểu về lịch sử những trận đánh với hải tặc ở bờ biển Paramaribo, hay về sự hy sinh của các nhà cách mạng dân chủ bị giam cầm và xử bắn ở pháo đài Zeelandia.

Nằm xung quanh Quảng trường Độc lập tại trung tâm Paramaribo là các công trình chính phủ quan trọng, trong đó nổi tiếng hơn cả là Dinh tổng thống Suriname với phong cách kiến trúc cung điện Tây Âu tráng lệ hồi thế kỷ XVIII. Đằng sau cung điện là khu vườn cau vua, nơi nhiều du khách ghé qua để tránh cái nắng mùa hè và chơi đùa với đàn khi thầy tu (khi mũ). Người dân Suriname yêu thú chơi chim đến mức họ coi đó là bản sắc văn hóa. Cứ mỗi chủ nhật, các chủ chim lại đem chú chim cưng của mình đến vườn cau để tổ chức “hòa nhạc”.

Tận hưởng cuộc sống

Suriname nhỏ về quy mô lẫn dân số nhưng lại không hề “nghèo” về vật chất hay văn hóa. Hãy nhìn vào nền ẩm thực của họ. Ở Paramaribo, du khách dễ dàng tìm thấy những nhà hàng Trung Quốc, Ấn Độ, Indonesia... nằm kề nhau. Mỗi món ăn của họ được pha trộn bởi nhiều nguyên liệu

Paramaribo nhìn từ trên cao.

Dinh tổng thống Suriname và khu vườn cau.

cùng phương thức chế biến từ các nền ẩm thực khác nhau. Đơn cử như món pomtajer vốn được người Hà Lan chế biến từ khoai tây, nhưng khi sang Suriname lại được làm từ củ khoai mùng và thịt gà xé. Hoặc món cơm trộn moksi alesi thực chất là phiên bản “cải biên” của món nasi goreng nổi tiếng ở Đông Nam Á, bao gồm cơm nấu cùng nước dừa, đậu đen, tôm khô và thịt lợn trông thật đơn giản mà ngon đến khó cưỡng.

Những quán ăn, nhà hàng đông khách nhất tại Paramaribo tập trung quanh bờ sông Suriname trong khu vực có tên là Waterkant. Nơi đây là trung tâm của cuộc sống về đêm nhộn nhịp ở thành phố này. Cứ đến chiều, nhịp sống ở Waterkant lại sôi động hẳn lên. Trẻ con chơi đùa, người lớn ngồi tán chuyện với nhau quanh cốc bia. Du khách nên dành một buổi chiều đến Waterkant để nhâm nhi một vại bia djogo (loại bia địa phương nổi tiếng) cùng vài con cá tuyết ướp muối, và ngắm nhìn xác tàu đắm Goslar nổi lên giữa sông. Khi Thế chiến II nổ ra vào năm 1939, tàu Goslar của Đức ghé vào Suriname để trú ẩn. Đức xâm lược Hà Lan vào ngày 10-5-1945. Chính quyền thuộc địa Hà Lan ở Suriname quyết định giam giữ thủy thủ đoàn tàu Goslar rồi đánh đắm con tàu. Ngày nay, xác con tàu lại là điểm nhấn cho cảnh sắc sông Suriname.

Du khách muốn tìm mua đồ lưu niệm nên ghé qua khu chợ Centrale Markt tại phía đông Waterkant. Những sạp hàng ở đây bán đủ thứ “trên trời dưới bể”, từ nông sản địa phương đến hàng nhập khẩu. Trong chợ còn có nhiều quán ăn ngon với giá cả bình dân. Nhiều du khách nam đến chợ Centrale Markt hay mua về làm quà những chai rượu rum 90% mang nhãn hiệu Mariënborg - một trong những loại rượu rum nặng nhất thế giới. Còn các du khách nữ hay đến khu phố Maagdenstraat, nơi có nhiều cửa hàng kim hoàn đã hàng trăm năm tuổi. Tổ tiên của các thợ kim hoàn đã di cư từ Indonesia đến đây, và con cháu họ vẫn đang gìn giữ kỹ nghệ gia truyền.

Các vị khách yêu thích khám phá có không ít lựa chọn khi đến Paramaribo. Các điểm đến du lịch trong ngày có thể kể đến như bãi biển Galibi - nổi tiếng là nơi có nhiều rùa da đến đẻ trứng; khu resort tự nhiên Bigi Pan kết hợp du lịch với bảo tồn văn hóa lúa nước, và nổi tiếng nhất là tour khám phá rừng già Suriname. Khoảng 3/4 diện tích Suriname là rừng nhiệt đới. Du khách có thể sẽ cần tới vài tuần để thăm hết các thắng cảnh và khu bảo tồn tự nhiên trong rừng. Đây là chưa kể đến những ngôi làng, nơi du khách có cơ hội được khám phá và tiếp xúc với các bộ lạc sống ở nơi hẻo lánh nhất nhì thế giới. ■

THẾ GIỚI MUÔN MÀU

Rộn rạo lễ hội Suriname

Thời Suriname vẫn còn là thuộc địa của châu Âu, người dân từ bốn phương đổ đến mảnh đất này để tìm cuộc sống mới. Tài sản duy nhất họ đem theo là nền văn hóa quê hương mình. Chính các cộng đồng dân di cư đã tạo cho Suriname một bản sắc văn hóa vừa thân quen, vừa lạ lẫm. Một trong những cách tốt nhất để tìm hiểu những nét đặc sắc của văn hóa Suriname là tham gia các lễ hội của họ.

Mở đầu một năm lễ hội ở Suriname là lễ carnival diễn ra vào tháng 2. Người di cư từ Brazil đã đem lễ hội hóa trang và điệu hành truyền thống của họ đến Suriname. Trong một tuần diễn ra lễ hội, người dân tạm quên đi những rắc rối, phiền toái của cuộc sống hằng ngày để hòa mình vào đoàn diễu hành ăn mặc sặc sỡ. Ngoài carnival còn có một sự kiện diễu hành nhỏ hơn gọi là Avondvierdaagse. Sự kiện có nguồn gốc từ Hà Lan và diễn ra trong bốn ngày của tháng 4. Mỗi ngày, đoàn diễu hành lại đi qua một tuyến đường khác nhau.

Cộng đồng người Suriname gốc Java rất đông, vậy nên nhiều lễ hội Java cũng được tổ chức tại Suriname. Đáng chú ý có lễ Bodo, đây là thời điểm để các gia đình theo Hồi giáo tập trung cầu nguyện và ăn mừng. Người lớn tặng phong bao lì xì cho trẻ con, mọi người cùng tham gia các đám rước đuốc. Các bà nội trợ trở tài làm nhiều món ngon, đặc biệt là món ngọt, mà chỉ dịp lễ Bodo mới có. Người dân và du khách không theo đạo Hồi vẫn có thể ăn mừng ngày lễ này hoặc tham gia các hoạt động mang tính cá nhân và cộng đồng.

Lễ Keti Koti được tổ chức vào ngày 30-6 và 1-7 hằng năm để tưởng nhớ ngày chế độ nô lệ chính thức chấm dứt tại Suriname. Các nô lệ da đen đã dành nhiều thập kỷ để chiến đấu với chính quyền thuộc địa Hà Lan nhằm đòi lại tự do cho mình vào năm 1863. Keti Koti nay là ngày lễ quốc gia của Suriname, và trong hai ngày diễn ra lễ hội có không ít các buổi diễu hành, chạy marathon, hòa nhạc, trưng bày nghệ thuật diễn ra trên đường phố.

Một trong những cách mà người nô lệ da đen ở Suriname chiến đấu vì quyền tự do của mình là cứ đến đêm giao thừa, họ lại tập trung hết ngoài đường để ca hát, nhảy múa. Đây là nguồn gốc của bữa tiệc giao thừa Pagara Estafette. Vào dịp này, mọi thành phố ở đất nước Suriname đều biến thành sân khấu âm nhạc. Các hàng quán bày bàn ghế tràn ra ngoài đường mà vẫn không đủ chỗ. Lễ hội bắt đầu từ đầu giờ chiều và càng gần đến đêm càng đông vui. Tiêu điểm của Pagara Estafette là màn đốt pháo. Người dân Suriname đốt những tràng pháo đỏ dài hàng mét không thua kém gì người Trung Quốc đốt nhân dịp Tết niên.

THỊNH QUANG

Người dân Suriname nhảy múa và rước kiệu nhân dịp lễ carnival.

TIN VÀO CẦU MÂY

MINH HÀ

Tám Huy chương vàng (HCV) nội dung nữ 4 người mà các vận động viên (VĐV) của chúng ta giành được tại World Cup cầu mây 2025 đã giúp củng cố niềm tin vào cầu mây nữ Việt Nam cũng như vai trò quan trọng của cầu mây Hà Nội tại các đấu trường thể thao quốc tế quan trọng.

Từ một quyết sách cách nay 35 năm

Nhắc đến những tấm HCV quốc tế của cầu mây Việt Nam mà gần nhất là tấm HCV nội dung nữ 4 người ở World Cup cầu mây thế giới 2025 tại Ấn Độ vào cuối tuần qua, nhiều người nhớ về câu chuyện của 35 năm trước. Khi ấy, năm 1990, Giám đốc Sở Thể dục Thể thao Hà Nội (TĐTT - nay là Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội) Hoàng Vĩnh Giang đã quyết định gây dựng môn cầu mây và pencak silat tại Việt Nam, lấy Hà Nội là điểm khởi đầu và là trụ cột.

Việc gây dựng và phát triển môn cầu mây được giao cho Trưởng phòng Nghiên cứu Khoa học - Y học (Sở TĐTT Hà Nội) khi ấy là ông Hà Khả Luân. Cũng từ đó, ông Hà Khả Luân vừa tham gia phát triển phong trào ở Hà Nội vừa chủ động liên hệ với một số sở TĐTT tỉnh, thành phố khác để mời họ chung tay gây dựng đội cầu mây. Trong đó, Hà Nội sẵn sàng hỗ trợ từ con người đến dụng cụ tập luyện. Cũng từ những ngày đầu gian nan ấy mà cầu mây Việt Nam đã phát triển, đóng góp hàng loạt HCV thế giới, ASIAD, SEA Games cho thể thao Việt Nam.

Điểm nhấn đáng chú ý là 2 tấm HCV tại ASIAD năm 2006. Cũng phải kể thêm rằng, người chỉ đạo đội tuyển giành 2 tấm HCV năm đó là Hà Tùng

HLV Trần Thị Vui (giữa) và đội tuyển cầu mây nữ 4 người giành ngôi vô địch tại World Cup 2025. Ảnh: Sepaktakrawindia

Lập - con trai của ông Hà Khả Luân. Trong thành phần đội tuyển giành 2 tấm HCV quý giá đó, cầu mây Hà Nội đóng góp tới 6 VĐV.

Đến ASIAD 19 - năm 2023, cầu mây Việt Nam giành HCV ở nội dung nữ 4 người - nội dung được xác định là mũi nhọn của cầu mây ngay từ khi được đưa vào chương trình thi đấu ở giải vô địch thế giới năm 2021. Trước đó, ở các giải thể giới năm 2022 - 2023, đội tuyển cầu mây Việt Nam đều giành HCV ở nội dung này. Đến lúc này, khi cả hai ông Hoàng Vĩnh Giang và Hà Khả Luân đã rời cõi tạm, cầu mây Việt Nam vẫn tiếp tục phát triển và thu được kết quả khả quan. Ở World Cup cầu mây

2025, đội tuyển Việt Nam lại lên ngôi vô địch ở nội dung nữ 4 người, qua đó khẳng định thế mạnh của mình.

Chức vô địch World Cup cầu mây có ý nghĩa quan trọng, nhất là khi đội tuyển Việt Nam đánh bại đội Thái Lan - luôn ở đẳng cấp hàng đầu thế giới - ở trận chung kết. Đằng sau chức vô địch đó là sự khổ luyện của các VĐV nữ qua các bài tập với cường độ cao. Ngoài bài tập thể lực, mỗi người còn phải rèn luyện với cầu đều đặn không dưới 10 giờ/ngày.

Khẳng định vai trò đầu tàu

Sau khi đội tuyển Việt Nam lên ngôi vô địch ở nội dung nữ 4 người ở World Cup cầu mây

2025, Trưởng bộ môn cầu mây (Trung tâm Huấn luyện và Thi đấu Thể thao Hà Nội) Hà Tùng Lập khẳng định rằng, đó là kết quả của sự đầu tư đúng hướng và xác định chính xác nội dung thi đấu thể mạnh. Ngay khi biết tin nội dung nữ 4 người được đưa vào chương trình thi đấu quốc tế, những người làm chuyên môn ở Cục TĐTT Việt Nam và của thể thao Hà Nội đã xác định đây là nội dung phù hợp với lực lượng cầu mây Việt Nam.

Nhiều năm qua, Hà Nội vẫn duy trì đều đặn các tuyển VĐV, có số lượng VĐV đông nhất trong các đơn vị đang phát triển cầu mây ở Việt Nam. Đi kèm với đó là mức đầu tư cũng thuộc diện tốt nhất so với các

địa phương khác. Thành quả đã đến khi VĐV Hà Nội luôn chiếm số lượng lớn ở đội tuyển quốc gia, và cầu mây luôn góp phần quan trọng vào việc bảo đảm chỉ tiêu huy chương tại các kỳ ASIAD, SEA Games cho địa phương. Cầu mây Hà Nội cũng thể hiện sự nhạy bén khi tập trung đầu tư cho nội dung nữ 4 người. Tại World Cup cầu mây 2025, trong 6 VĐV Việt Nam của nội dung này, Hà Nội đóng góp 2 VĐV là Nguyễn Thị Yến (đá chính) và Nguyễn Thị Khánh Ly (dự bị).

Theo ông Hà Tùng Lập, đội tuyển cầu mây nữ Việt Nam đã thắng Thái Lan tại World Cup 2025 (nội dung nữ 4 người) và giờ cần chuẩn bị cho những mục tiêu khác, trong đó có SEA Games 33 - diễn ra vào cuối năm 2025, và ASIAD 20 - diễn ra vào năm 2026, tại Nhật Bản. Liên quan tới các giải đấu quốc tế quan trọng đó, cầu mây Hà Nội cần nỗ lực đầu tư cho nội dung nữ 4 người cả về điều kiện tập luyện cũng như xây dựng lực lượng.

Trong chia sẻ gần đây, Giám đốc Trung tâm Huấn luyện và Thi đấu Thể thao Hà Nội Đinh Văn Luyện cho rằng, cầu mây thuộc nhóm môn mà các VĐV Hà Nội luôn giữ vai trò quan trọng trong đội hình đội tuyển quốc gia. Vai trò đầu tàu đó của cầu mây Hà Nội cần được duy trì thông qua các giải pháp hiệu quả, như đã từng được thể hiện trong 35 năm qua. ■

CHUYỂN ĐỘNG

Ngã mũ trước các nữ cầu thủ Việt Nam

Tối ngày 22-3, CLB bóng đá nữ Thành phố Hồ Chí Minh đã có một trận thắng "không tưởng" với tỉ số 5-4 trước CLB Abu Dhabi Country (Các tiểu vương quốc Ả rập Thống nhất - UAE) tại vòng tứ kết AFC Champions League 2024/2025. Điều khiến Liên đoàn Bóng đá châu Á, phương tiện truyền thông và người hâm mộ ngã mũ thán phục có lẽ không phải là số bàn thắng của hai đội, mà là tinh thần không bỏ cuộc của các cầu thủ nữ Việt Nam trong một trận đấu mà họ bị đối thủ "gác" 3 bàn trắng sau khi hiệp 1 kết thúc, bị dẫn 2-4 sau 74 phút thi đấu, cuối cùng vẫn hoàn thành màn lội ngược dòng ngoạn mục hiếm thấy trong sự sôi trào của khán giả.

Đó là một chiến thắng mang tính lịch sử đối với bóng đá nữ Việt Nam ở cấp độ câu lạc bộ. CLB bóng đá nữ Thành phố Hồ Chí Minh giành quyền vào bán

kết AFC Champions League 2024/2025 và đối thủ là CLB Wuhan Jiangda (Trung Quốc). Đây là đối thủ rất mạnh thuộc nền bóng đá nữ hàng đầu châu lục, đã thắng một CLB bóng đá hàng đầu Nhật Bản trong trận tứ kết. Đội bóng của Trung Quốc có trình độ cao hơn, thể lực và thể hình tốt hơn nhưng các cầu thủ nữ Việt Nam có thể bước vào trận bán kết (diễn ra vào tháng 5 tới) với sự tự tin nhất định. Tự tin, không chỉ bởi kết quả có được từ màn ngược dòng quả cảm trước Abu Dhabi Country mà còn bởi cách giành chiến thắng của đội bóng này.

Trước trận tứ kết nói trên, người hâm mộ quan tâm tới việc CLB bóng đá nữ Thành phố Hồ Chí Minh ký hợp đồng với 2 ngoại binh tới từ Mỹ và 2 cầu thủ Việt kiều, cho rằng ngoại binh là yếu tố quan trọng để đội bóng nữ Việt Nam không bị "ngợp" khi so tài với các

đội bóng nữ hàng đầu châu lục của Nhật Bản, Trung Quốc, Australia... Tuy vậy, màn lội ngược dòng có được với sự đóng góp rất lớn của cầu thủ nội: Bàn thắng mở màn cho cuộc ngược dòng là của K'Thuà - cầu thủ người Cơ Ho; bàn thắng từ cú đánh đầu bài bản của Chương Thị Kiều và hai bàn thắng từ cú sút xa tuyệt vời của Bảo Châu, Hồng Nhung... Cầu thủ có yếu tố nước ngoài thi đấu không tệ, đặc biệt là Chelsea Le, nhưng việc các cầu thủ nội sở hữu tuyệt đối số bàn thắng mà đội ghi được cho niềm hy vọng lớn, rằng các cầu thủ "thấp bé nhẹ cân" sẽ tự tin hơn khi phải đối đầu với các đối thủ có lối chơi mạnh mẽ, hiện đại dựa trên thể lực, thể hình vượt trội.

Đó có lẽ là điều đáng kể nhất ở trận thắng nói trên.

VÂN ANH